

**Jalostuksen tavoiteohjelman päivitys
2025-2029**

Irlanninterrieri

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta tarkastanut [13.01.2025]
Hyväksytty rotujärjestön hallituksessa [12.02.2025]

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	3
2. RODUN TAUSTA.....	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	6
4. RODUN NYKYTILANNE.....	6
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	6
4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	16
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	16
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	17
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	21
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen.....	23
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta.....	24
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	24
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	24
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	25
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt.....	29
4.3.4 Lisääntyminen.....	31
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	31
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	32
4.4. Ulkomuoto.....	32
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	35
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	38
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	38
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	39
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	40
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	41
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	43
7. LÄHTEET.....	44
8. LIITTEET.....	45

1. YHTEENVETO

Vihreän Saaren Punainen paholainen, irlanninterrieri, on alun perin ollut monipuolinen maalaistalon pihakoira, perheen lemmikki ja vartija, vaaroja ja kipua pelkäämätön vahti- ja metsästyskoira. Sen tuli kyetä itsenäiseen työskentelyyn ja olla kuitenkin ehdottoman ihmisystävällinen ja luotettava lasten kanssa. Tämän päivän irlanninterrieri on enemmänkin uskollinen perheenjäsen ja monipuolinen harrastuskoira.

Irlanninterrierin tulee olla yleisvaikutelmaltaan toimelias, eloisa, notkea ja jäntevä. Se on koko punainen tai vehnävänvärinen, korkeajalkainen terrieri. Turkki on ehdottomasti trimmattava nyppimällä veitsellä tai sormin eikä sitä saa leikata. Hyvin hoidettuna sen turkki suojaa koiraan niin kylmältä ja viimalta kuin auringonpaisteelta ja kuumuudelta. Irlanninterrieri on vankkarakenteinen olematta kuitenkaan kömpelö. Nopeus, kestävyys ja voimakkuus ovat erittäin olennaisia irlanninterrierin ominaisuuksia. Sen ei kuulu olla voimakkaasti, vaan kohtuullisesti kulmutunut. Sen tulee olla mittasuhteiltaan suorakaiteen muotoinen, korkeuttaan pidempi eikä missään nimessä neliömäinen. Pään tulee olla pitkä ja suhteessa rungon pituuteen. Se ei saa olla liian pitkä, jolloin se häiritsee pään ja rungon välistä tasapainoa. Irlanninterrierin pään muoto ja sen tulinen ilme yhdessä muodostavat yhden sen tärkeimmistä ominaisuuksista. Sen korvat erottavat sen myös muista terriereistä. Korvien tulee olla V-muotoiset ja olla kiinnittyneet melko korkealle päälle, ja niiden kärki koskettaa ohimoa juuri silmänurkan takana. Korva on pieni, kaunis ja siististi trimmattu, ja painautuu tiiviisti kalloa vasten.

Irlanninterrierin tulee olla rohkea, hyvähermoinen, toimintakykyinen ja ihmisiä kohtaan avoin koira. Oikeanlaisella temperamentilla varustettuna se soveltuu monenlaiseen harrastamiseen, mutta rauhoittuu nopeasti kotioiloissa. Jo rotumääritelmän luonnekuvauksen ensimmäisestä lauseesta voidaan päätellä taistelun ja puolustushalun kuuluvan olennaisesti rodun luonteeseen.

Irlanninterrieri on maailmanlaajuisesti pieni rotu. 90 % nykyisistä irlanninterriereistä polveutuu alun perin kahdesta koirasta, *Erin*-nimisestä nartusta ja *Killiney Boy* -nimisestä uroksesta. Se ei myöskään ole missään maassa muotirotu ja vuosittaiset rekisteröintiluvut ovat maltilliset. Suomessa vuosittaiset rekisteröinnit ovat asettuneet noin 30-40 yksilöön. Karanteenien vapautuminen ja globalisaatio yleensäkin ovat vaikuttaneet myös irlanninterrierin kantaan. Eri maiden linjat ovat nykyään sekoittuneet keskenään ja on vaikeampaa löytää omia, erillisiä linjoja.

Suomessa kasvattajat tekevät ja vastaavat itse jalostuspäätöksistä. Kaikki pentueet otetaan yhdistyksen pentuelistalle (<https://www.irlanninterrieri.fi/kasvatus-ja-pennut/pentuja/>), kuitenkin niin, että listalla merkitään voimassa olevat yhdistyksen suosittamat terveystutkimukset ja pentueen vanhempien tilanne näiden suhteen. Jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) tarkoituksena on kartoittaa rodun nykytilanne Suomessa, mutta myös ulkomailla, niin terveyden kuin ulkomuodon osalta. JTO:n tarkoitus on antaa kasvattajille lisätietoa heidän suunnitellessaan rodun jalostustyötä sekä antaa rodusta kiinnostuneille tietoa. JTO kertoo rodun kehityksen nykypäivään asti ja linjaa, mihin kasvattajien ensisijaisesti toivotaan keskittävän seuraavien viiden vuoden kuluessa. Kokonaan uusi JTO tehdään vuonna 2030.

Huolimatta rodussa esiintyvistä sairauksista voidaan irlanninterrierien sanoa olevan edelleen suhteellisen terve koirarotu. Kasvattajat ovat alkaneet ymmärtää terveystutkimusten merkityksen rodun tulevaisuudelle. Terveystarkastusten ensisijainen tehtävä on kerätä tietoa rodun kokonaistilanteesta, ymmärtää tiedon perusteella rodun merkittävimmät terveysuhkat ja antaa kasvattajille tietoa, ei tuomita ketään. Pienessä rodussa on erittäin vaikeaa, ellei jopa mahdotonta, yhdenkään kasvattajan

välttää kaikkia sairauksia omassa kasvatuslinjassaan.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Rotu ei kuulu PEVISA-ohjelmaan. Viimeisen 4 vuoden rekisteröintimäärien perusteella lasketut suositukset jalostuskäytölle on kaksi pentuetta/koira (sekä uros ja narttu) ja yhteensä 8 pentua. Tämän lisäksi yhdistyksen suosituksiin kuuluvat COLA-testi (vain uroksilla) ja virallinen silmätarkastus, jotka eivät saa olla astutushetkellä yhtä vuotta vanhempia.

Yhdistyksen jalostussuositukset 2024-2025 (hyväksytty 18.11.2023 / SIT ry kasvattajien kokouksessa) ovat seuraavat:

- Nartun ikä tulee olla synnytyshetkellä vähintään 2 vuotta ja enintään 7 vuotta, ensisynnyttäjä korkeintaan 5 vuotta. Uroksen ikä astutushetkellä vähintään 15 kuukautta.
- Pentueen molemmilla vanhemmilla tulee astutushetkellä olla näyttelystä vähintään laatuarvostelu EH vähintään 15 kk:n ikäisenä tai puoltava jalostustarkastuslausunto.
- Virallinen silmätarkastus. Molemmilla vanhemmilla tulee astutushetkellä olla voimassa oleva, virallinen silmäpeilaustulos, jossa ei ole todettu perinnöllisiä silmäsairauksia. Peilaustulos on voimassa 18 kk sen ottamisesta. Koiralle, joka on saanut distichiasis, PHPV / PHTVL aste 1., PPM iris-iris tai mRD -diagnoosin, tulee valita puolisoksi ko. sairauden osalta terve koira.
- COLA-testi uroksella. Uroksella tulee olla COLA-tulos. Jalostushetkellä alle 4-vuotiaana testatulle urokselle COLA-testitulokseksi on voimassa yhden vuoden. Yli 4-vuotiaana testatulle urokselle riittää yksi COLA-testitulokseksi.
- Molemmilla vanhemmilla tulee olla sydänkuuntelu/-ultra ilman merkkejä sydänsairaudesta. Mikäli sydänkuuntelun sivuääni on II tai enemmän, edellytetään sydänultraa, jonka tulos oltava terve (ei osoita merkkejä sydänsairaudesta). Fysiologinen sivuääni on sallittu.
- Vähintään toisella vanhemmalla tulee olla hyperkeratoosin geenitesti tuloksella terve TAI vähintään toinen vanhempi on omien vanhempiensa geenitestien perusteella terve. Kantajan saa yhdistää ainoastaan terveeksi tutkittuun. Jos astutukseen käytetään ulkomaalaista urosta, tutkimus on suotavaa.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Irlanninterrieri on yksi neljästä irlantilaisesta terrierirodusta ja ilmeisesti vanhin niistä. Se polveutuu lukuisista Brittein saarten terriereistä; merkittävimpiin esi-isiin kuuluvat ns. Black and Tan Terrier sekä vanhat skotlantilaiset karkeakarvaiset luolakoirat. Punainen terrieri, jota kasvatettiin saaren pohjoisosissa, kehittyi hieman kevyemmäksi ja urheilullisemmaksi kuin sininen, nykyinen kerrynterrieri.

Alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan työtä pelkäämättömänä maatalan yleiskoirana irlanninterrieriä käytettiin kaikkiin niihin tehtäviin, joihin koiraa voitiin köyhässä maalaiselämässä hyödyntää. Se vahti tiluksia ja lapsia, nitisti tuhoeläimet pihapiiristä ja metsästi pienriistaa nummilta. Sen tuli kyetä itsenäiseen työskentelyyn ja olla kuitenkin ehdottoman ihmisystävällinen ja luotettava lasten kanssa. Huomioitavaa on, että irlanninterrieriä ei ole koskaan käytetty koiratappeluissa.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Irlanninterrierejä vietiin Englantiin jo 1880-luvulla. Ne olivat aikalaiskuvausten perusteella melko raskaita, luppakorvaisia ja melko kapeakuonoisia. Väriiltään ne olivat usein punaisia tai vehnänpunaisia,

mutta myös mustia ruskein merkein ja brindlejä eli "juovikkaita". 1800-luvun lopulla musta-ruskeita ja juovikkaita koiria alettiin tietoisella jalostustyöllä karsia ja 1900-luvun puolella kaikki irlanninterrierit olivat jo ilmiänsultaan punaisia. Rotu saavutti mainetta ensimmäisessä maailmansodassa, jossa sitä käytettiin viestikoirana asemasotavaiheen hirvittävässä olosuhteissa. Ensimmäisen kerran irlanninterrierit esiintyivät rotuna näyttelykehässä Dublinissa vuonna 1873. Koirien koko, väri, turkki jne. vaihtelivat suuresti. Niillä oli tyypistetyt hännät ja tavallisesti myös korvat. Koska ne olivat Irlannissa syntyneitä, niitä kutsuttiin irlanninterriereiksi. Rotuyhdistys Irlannissa päätti vuonna 1889 ensimmäisenä maailmassa lopettaa korvien tyypistämisen. Suomessa häntien tyypistäminen on ollut kiellettyä 1.7.1996 lähtien.

Vuonna 1879 tapahtui kaksi rodun kannalta merkittävää asiaa. Ensiksi Dublinissa perustettiin The Irish Terrier Club. Toiseksi eräs perustajajäsenistä, William Graham, näki Dublinin näyttelyssä Ballymenassa Irlannissa kasvatetun nartun nimeltä Erin, jonka hän osti itselleen. Erinistä on arveltu polveutuvan 90 % nykypäivän irlanninterriereistä. Irlanninterrieri on terrieriryhmän ensimmäinen syntyperäinen irlantilainen rotu, jonka Englannin Kennelklubi tunnusti 1800-luvun lopulla.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Irlanninterrieri on vanha irlantilainen rotu, jota on esiintynyt Irlannissa, varsinkin saaren pohjoisosissa, jo vuosisatojen ajan. Sen syntyhistoria on jokseenkin epäselvä, mutta oletettavasti se on sukua saaren muille vanhoille terrieriroduille. Esihistoriassa vaikuttanee myös black and tan terrier sekä vanhat skotlantilaiset karkeakarvaiset luolakoirat.

Eri linjat

Irlanninterriereissä ei ole rotumääritelmässä tunnustettu eri linjoja. 1900-luvulla kasvattajien jalostusvalintojen myötä sekä monissa maissa voimassa olevien karanteenimääräyksien takia rodussa kuitenkin esiintyi kahta eri päätyyppiä. Puhuttiin irlantilaisesta ja amerikkalaisesta tyyppistä. Irlantilaisten sanottiin olevan yleisesti ottaen väriltään vaaleampia, turkkien olevan vaativampia trimmata ja koirien olevan kookkaampia kuin amerikkalaiset. Amerikkalaiset vastaavasti olivat punaisemman sävyisiä koiria, joiden karva oli karkeampaa kuin irlantilaisten. Tämä ilmeni mm. niukempana jalkakarvoituksena ja partana ja turkit olivat helpommat trimmata. Amerikkalaiset kasvattajat myös suosivat kooltaan pienempiä koiria. Globalisaation ja karanteenirajoitusten poistumisen myötä erityyppiset linjat ovat täysin sekoittuneet ja rodun ulkoasu on yhtenäistynyt.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäinen maininta irlanninterrieristä Suomessa löytyy Suomen Kennelklubin kalenterin ja rotukirjan osasta I vuodelta 1894: narttu F.K.S.B.222 Rappo, omistaja rouva F. Hellén, Riihimäki. Tuotu Irlannista, syntynyt 1880; väri harmaa. Isä ja emä eivät tiedossa.

Sotien aikana Suomen pieni kanta katosi kokonaan ja seuraavat koirat tulivat maahan vasta 1950-luvulla. Ensimmäinen näistä oli englantilainen Breezy Finn kuuluisasta Edna Howard-Jonesin Breezy-kennelistä. Ensimmäinen määrätietoinen kasvattaja, Lucy Söderström, aloitti kasvatustyön 1960-luvulla Birdhill-kennelissään. Vuonna 1977 Ulla-Maija Parviainen ryhtyi kasvattamaan Jackpot-kennelnimellä. Aina 1980-luvun loppupuolelle saakka rodulla oli pääasiassa vain yksi kasvattaja. 1980-luvun lopulta lähtien kasvattajia on tullut lisää. Vuonna 2016 rodun kasvattajalistalle on ilmoittautunut noin kymmenen kasvattajaa ja vuonna 2024 kaksitoista kasvattajaa. Viimeisen kahden vuoden sisällä kuudella kasvattajalla on ollut vähintään yksi pentue. Vuosina 2022-2023 on yhdeksällä kasvattajalla ollut vähintään yksi pentue. Rekisteröintimäärät ovat kuitenkin pysyneet varsin maltillisina, ja pentumäärät ovat asettuneet Suomessa 30-40 rekisteröintiin per vuosi.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Nykyinen rotua harrastava yhdistys on vuonna 1987 perustettu Suomen Irlanninterrierit ry (SIT ry), jonka kattojärjestönä toimii Suomen Terrierijärjestö ry (STJ ry).

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

SIT ry hyväksyttiin rotua harrastavaksi yhdistykseksi 7.12.1994. Jäsenmäärä on tarkastelujaksolla ollut keskimäärin 203. Vuosilta 2012 ja 2018 jäsenmäärää ei ole ilmoitettu. Mukana yhdistyksen toiminnassa on vieläkin muutama perustajajäsen. Vuoden 2024 lopussa jäsenmäärä oli 212.

Taulukko 1: Vuosittaiset jäsenmäärät 2010-2024.

Vuosi	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Jäsenmäärä	212	192	179	204	191	178	ei ilm.	135	138	144	239	286	ei ilm.	272	270

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen irlanninterrierien jalostuksesta vastaa rotujärjestö Suomen Terrierijärjestö ry yhteistyössä rotua harrastavan yhdistyksen kanssa, mutta käytännön työn tekee SIT ry:n hallitus ja hallituksen alainen kolmihenkinen jalostustoimikunta. Toimikunta valitaan kaksivuotiskaudelle yhdistyksen vuosikokouksessa. Jalostustoimikuntaan valittavien henkilöiden tulee omata riittävä rodun ja sen kannan tuntemus ja vähintään yhden jäsenen on tullut suorittanut Suomen Kennelliiton jalostusneuvojakurssi.

Jalostustoimikunnan päätehtäviin kuuluu ensisijaisesti toimia kasvattajia tukevana organisaationa seuraamalla mm. rodun tilaa ja kehitystä niin Suomessa kuin myös ulkomailla ja informoida kasvattajia. Varsinaiselle jalostusyhdistelmien suosituksille ei rodussa ole tarvetta, vaan kasvattajat tekevät päätöksensä itsenäisesti. Jalostustoimikunta vastaa JTO:sta ja varmistaa yhdessä yhdistyksen hallituksen kanssa mm. pentuoppaiden, tuomarikoulutusmateriaalin ym. julkaisujen toimittamisesta ja toteutuksesta. Jalostustoimikunta kerää ja tilastoi tutkimustuloksia ja tarvittaessa informoi kasvattajia ja yhdistyksen hallitusta merkittävistä muutoksista kannan terveydessä ja ulkomuodossa.

Pentuneuvonta toimii SIT ry hallituksen alaisena ja henkilö valitaan yhdistyksen syyskokouksessa vuosittain. Henkilön tulee omata riittävä tietämys rodun tilanteesta sekä ylipäättänsä rodusta. Ehdoton vaatimus on puolueettomuus. Pentulistalle otetaan kaikki yhdistyksen jäsenten kasvattamat, Suomen Kennelliiton rekisteröintivaatimukset täyttävät pentueet. Jalostussuositukset päätetään yhdistyksen vuosikokouksessa ja ovat voimassa kaksi vuotta kerrallaan. Jokaisen yhdistelmän kohdalla tulee kertoa miten ko. pentueen vanhemmat täyttävät jalostussuositukset (ks. tarkemmin kohta Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille, sivu 4).

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. *Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013 www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja*

Irlanninterrieri kuuluu pienilukuisiin rotuihin. Tällaisten rotujen kohdalla monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä.

Historiallisesti katsoen kanta on aina ollut pieni, ja mikäli jalostukseen käytettäisiin vain suomalaisia koiria, ei rodulla olisi ollut tulevaisuutta Suomessa. Käytännössä missään maassa ei ole riittävän suurta tehollista populaatiota, jotta voitaisiin selvitä ilman tuonteja, siitoslainoja ja astutusmatkoja. Toiset kasvattajat käyttävät mahdollisuutta innokkaammin kuin toiset.

Englannin Kennel Club otti irlanninterrierit mukaan uhanalaisten rotujen ohjelmaansa vuonna 2003 (<http://www.thekennelclub.org.uk/item/808>). Uhanalaisten rotujen listalle otetaan ne rodut, joiden vuosittaiset rekisteröinnit jäävät alle 300 yksilön. Rekisteröintimäärät ovat pysytelleet pitkään alle 300 yksilön, mutta tutkimusten tarkasteluajanjaksona (2006 – 2014, aikaisemmat vuodet puuttuvat) keskiarvo on noussut 328 pentuun per vuosi.

(https://www.thekennelclub.org.uk/media/686108/irish_terrier.pdf). Vuosina 2013-2024 (vuodesta 2024 puolelta vuodesta) keskiarvo on ollut jo 340 pentua.

(<https://www.thekennelclub.org.uk/media/1fwommx3/10-yearly-breeds-stats-terrier.pdf> ja <https://www.thekennelclub.org.uk/media/fdunkwk1/quarterly-breed-stats-terriers.pdf> ja <https://www.thekennelclub.org.uk/media/5682/10-year-vulnerable-breed-stats.pdf>). Rodun vähälukuisuus on maailmanlaajuinen ilmiö. Missään tunnetussa maassa irlanninterrieri ei edusta maan suosikkirotuja.

Sitoutuminen rotuun on myös irlanninterrierikasvattajia leimaava piirre ympäri maailman. Vähälukuisen rodun piirissä henkilökohtaisten suhteiden luominen, tiedon hankkiminen, jalostuslainat ja jalostuskoirien hankkiminen ulkomailta ovat välttämättömyys, ja sitä myös suomalaiset kasvattajat ovat tehneet. Englannin Kennel Clubin populaatioanalyysi vuodelta 2015:

https://www.thekennelclub.org.uk/media/686108/irish_terrier.pdf, [quarterly-breed-stats-terriers.pdf](https://www.thekennelclub.org.uk/media/fdunkwk1/quarterly-breed-stats-terriers.pdf) ([kc-media-production.azureedge.net](https://www.thekennelclub.org.uk/media/686108/irish_terrier.pdf)) ja vuodelta 2023 ja alkuvuosi 2024:

<https://kc-media-production.azureedge.net/media/fdunkwk1/quarterly-breed-stats-terriers.pdf> .

Suomen rekisteröintiluvut olivat 1960-luvulla muutamia koiria vuodessa, 1970-luvulla muutamia kymmeniä vuodessa. 1980-luvulta lähtien rekisteröintimäärät alkoivat osoittaa loivaa kasvua uusien kasvattajien tullessa mukaan. Sitä ennen rotua oli kasvattanut pääosin yksi kasvattaja. Kaikkien aikojen ennätys, 63 rekisteröintiä, tehtiin vuonna 1990 ja ennätystä sivuttiin vuonna 2005. 2000-luvun rekisteröintien keskiarvo on asettunut noin 40 vuosittaiseen rekisteröintiin. Vuosien 2014-2024 yhteenlaskettu rekisteröintimäärä on 407 yksilöä.

Taulukko 2. Vuositilasto – rekisteröinnit 2014-2024. Lähde: Suomen Kennelliitto jalostustietojärjestelmä (2024)

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Tuonnit	3	3	3		4	5	3	1	5	6	11
Rekisteröinnit yht.	40	41	27	45	48	40	45	23	23	48	27
Pentuekoko	5,3	4,2	4,0	5,0	5,5	5,0	6,0	3,7	6,0	5,2	5,3
jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	6	6	6	9	7	7	6	5	3	6	3
- tuonnit	1			2	1	1		1	1		1
- ulkomaiset	3	4	5	6	4	4	4	2	2	4	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 2 kk	5v 8kk	5v	4v 10kk	4v 1kk	4v	3v 6kk	4v 2kk	3v 6kk	4v 7kk	4v
jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	7	9	6	9	8	7	7	6	3	8	3
- tuonnit		1	1	2	5	3	3	3	1	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 11kk	4v	3v 9kk	3v 10kk	4v	3v 11kk	4v 5kk	4v 1kk	3v 9kk	3v 10kk	4v 10kk
Sukusiitosprosentti	0,79%	2,65%	0,56%	1,32%	1,88%	2,13%	1,55%	0,23%	0,50%	2,17%	0,83%

Rekisteröintimäärät Suomessa

Viimeisen 11 vuoden (2014 - 2024) aikana Suomessa on vuosittain rekisteröity keskimäärin 37 irlanninterrieriä (Taulukko 2). Vuosittaiset rekisteröintimäärät vaihtelevat hieman.

Jalostukseen on ajanjaksolla käytetty keskimäärin 5,18:aa eri urosta vuosittain. Eri narttuja on käytetty keskimäärin 6,63. Isät/emät-suhde on ollut keskimäärin 0,78. Luku kertoo, että samalla uroksella on ollut saman vuoden aikana kaksi, joillakin jopa kolme pentuetta.

Harvalukuisella rodulla yksilöllä ei tulisi olla enempää kuin 7-8 pentua (5 % neljän vuoden rekisteröinneistä 2014-2024: $*407:11 = \text{ca. } 37 \text{ per vuosi} \times 4 \text{ vuotta} = 148$, josta 5 %). Keskimääräiseen pentuekokoon suhteutettuna suositus voi myös olla kaksi pentuetta. Toisen polven jälkeläisiä ei tulisi olla enempää kuin 14-16 (noin 10 % 4 vuoden rekisteröinneistä).

Vuosina 2014-2024 kaikkiaan 14 kasvattajalla on ollut pentuja. Vuosittain pentueita syntyy keskimäärin 6,63. Pentueiden keskikoko on ollut tarkasteluajanjaksolla keskimäärin 5,01 pentua, mikä osoittaa lievää nousua edelliseen JTO:hon nähden (ka 4,47).

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Taulukko 3. Tuontikoirat 2014 – 2024. Lähde SKL Jalostustietojärjestelmä

Vuosi	Uroksia	Narttuja	Yhteensä
2014	7	4	11
2015	1	5	6
2016	3	2	5
2017	0	1	1
2018	3	0	3
2019	2	3	5
2020	1	3	4
2021	0	0	0
2022	2	1	3
2023	0	3	3
2024	0	3	3
Yhteensä	19	25	44
Keskiarvo	1,73	2,27	4,00

Aikavälillä 2014-2024 maahan on tuotu 44 tuontikoira. Suurin osa näistä on tullut Venäjältä, 11 kpl. Venäjän tuonnit ovat tulleet yhtä lukuun ottamatta samasta kennelistä, ja kolmella nartulla näistä on ollut pentueita (1 pentue/6 pentua, 1/7, 1/7). Tuonnit ovat loppuneet Venäjän hyökkäykseen.

Saksasta on tuotu 10 koiraa. Näistä on kolme saanut jälkeläisiä, yksi narttu kolme pentuetta ja seitsemän pentua, toinen narttu kaksi pentuetta ja 15 pentua ja yksi uros yhden pentueen ja kaksi pentua.

Ruotsista on tullut seitsemän tuontikoira, joista kolmella on ollut jälkeläisiä. Yhdellä nartulla on kolme pentuetta ja 14 jälkeläistä, toisella yksi pentue ja seitsemän pentua. Kolmas narttu on saanut yhden pentueen ja kuusi pentua.

Virosta on tuotu neljä koiraa, joista yhdellä on kaksi pentuetta ja 14 pentua. Unkarista on tullut kolme yksilöä, joista yhtään ei ole käytetty jalostukseen.

Norjan kahdesta tuontikoirasta yhdellä uroksella on ollut kolme pentuetta ja 14 jälkeläistä. Sveitsistä on tuotu kaksi koiraa. Yhdellä on yksi pentue ja seitsemän pentua.

Lisäksi Australiasta, Latviasta, Englannista, Tanskasta ja Yhdysvalloista on tullut jokaisesta yksi tuontikoira. Yhdysvalloista tulleella uroksella on kaksi pentuetta, joissa yhteensä 8 pentua. Australialaisella nartulla on ollut kaksi pentuetta, joissa 10 pentua.

Ajanjakson 44 tuontikoirasta siis 13:lla (29,5 %) on ollut jalostuskäyttöä. Näistä seitsemän on jo tuottanut harvalukuisen rodun laskennallisen maksimijälkeläismäärän (8 kpl tai kaksi pentuetta) tai enemmän.

Jotkut tuonnit on alun alkaenkin tuotu kotikoiriksi, ja ainakin kahdella sairaus on estänyt siitos- ja näyttelyuran.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Kasvattajien tiedossa on, että olisi turvallisempaa käyttää vanhempia uroksia, koska tyypilliset rodun sairaudet kuten virtsakivet ilmenevät usein noin kahden-neljän (2-4) vuoden iässä ja silmäsairaudet jopa myöhemmällä iällä. Vuosina 2014-2024 jalostuskäytön keski-ikä uroksilla on ollut 4 vuotta 3 kuukautta ja nartuilla 4 vuotta. Kasvattajat teettävät nartuillaan 1-2 pentuetta. Vain kahdella nartulla on teetetty kolme pentuetta.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. *Lähde: MMT Katariina Mäki, www.kennelliitto.fi*

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Suomessa rodun sukusiitosprosentti on ollut jakson 2014-2024 aikana alhainen, keskiarvo on ollut 1,33 % (edellinen JTO 1,6 %). Useat kasvattajat ovat käyttäneet tuontispermaa tai käyneet ulkomailta astutusmatkoilla.

Vaikka varsinaisia lähisukulaisyhdistelmiä ei tehtäisikään, rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, kun koiria tai sukuja käytetään jalostukseen epätasaisesti. Esimerkiksi matadoriurokset aiheuttavat rotuun geneettisiä pullonkauloja ja johtavat sukulaistumiseen ja sukusiitokseen.

Suomen Kennelliiton mukaan jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 % (= serkusparitus). Tämä toteutuu irlanninterriereiden osalta. On kuitenkin syytä pitää mielessä, että rodun kanta on suppea ja Suomen kanta on itsessään myös pieni.

Taulukko 4. Vuosien 2014–2024 aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta.

#	Uros	Syntynyt	Kotimaa	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä
				Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentuja	Pentuja	
1	TUSCAN RED SUMMUS	10.9.2021	Italia	3	16	4,41 %	4 %	0	16	
2	LURVENDHALIS TURAMBAR	26.5.2008	Suomi	3	15	4,13 %	9 %	11	18	
3	RED DEVIL'S IRISH LUCIFERS FIRE	1.10.2012	Yhdysvallat	2	14	3,86 %	12 %	6	14	
4	ALCAPHI'S KROSS FIRE	13.8.2017	Norja	3	14	3,86 %	16 %	0	14	
5	SORREL HILL KING OF HEARTS	30.9.2013	Norja	2	13	3,58 %	20 %	9	13	
6	DEVILISH FEARANN FUAR	15.5.2013	Suomi	3	13	3,58 %	23 %	8	13	
7	DEVILISH GAMBLING MAN	23.4.2014	Suomi	2	10	2,75 %	26 %	13	10	
8	DOONROCK MYSTERY SOLDIER	18.12.2015	Irlanti	1	9	2,48 %	29 %	0	9	
9	DEVILISH KING'S RANSOM	17.9.2015	Suomi	2	9	2,48 %	31 %	11	9	
10	LONGJOHNS ALDER CREEK	19.9.2015	Suomi	2	9	2,48 %	34 %	14	9	
11	DIABOLO RED FIANNA	8.1.2012	Saksa	1	8	2,20 %	36 %	25	14	
12	GLENSTAL'S GRANDSTAND	11.8.2013	Yhdysvallat	2	8	2,20 %	38 %	10	8	
13	IRISH VINTAGE'S CELTIC CERNUNNOS	13.9.2014	Suomi	2	8	2,20 %	40 %	0	8	
14	UELIS CRAZY BOY	31.8.2012	Tsekki	1	8	2,20 %	42 %	0	8	
15	THREE PINES CURIOUS COMRADE	26.6.2017	Ruotsi	1	8	2,20 %	45 %	4	8	
16	DEVILISH UP'N READY TO GO	14.3.2021	Suomi	1	8	2,20 %	47 %	0	8	
17	GALAHAD'S GUARDIAN FLY'N FALCON	20.3.2021	Sveitsi	1	7	1,93 %	49 %	0	7	
18	RED LUCIFER AT BONOSUE	22.7.2017	Iso-Britannia	1	7	1,93 %	51 %	0	7	
19	MERRYMAC CREAM OF THE CROPP	15.4.2016	Ruotsi	1	7	1,93 %	53 %	0	7	
20	NIALL VOM HUERTGENWALD	9.8.2010	Saksa	1	7	1,93 %	55 %	8	7	

Ajanjaksolla 2014–2024 jalostukseen käytettyjä uroksia on yhteensä 56 , joista 47 ulkomaalaisia (83 %). Seitsemällä uroksella jälkeläisiä on kymmenen tai enemmän, ja näiden lisäksi yhdeksällä uroksella on pentuja kahdeksan tai enemmän. Kahdella uroksella on kolme pentuetta, seitsemällä kaksi ja 46 uroksella yksi. Uroksista 31:llä on jälkeläisiä toisessa polvessa. Yhdellä uroksella on toisessa polvessa yli 30 jälkeläistä ja neljällä muulla yli kymmenen jälkeläistä. 17 urosta on tarvittu tuottamaan 50 % ajanjakson 2014–2024 pentueista.

Italialaisella Tuscan Red Summuksella on kolme pentuetta, joista kaikki ovat syntyneet vuonna 2023, nuoresta iästä johtuen yhdelläkään ei ole vielä omia jälkeläisiä. Tuscan Red Summuksen takaa löytyy isän puolelta useita MerryMac-koiria.

Suomessa syntyneellä Lurvendhalis Turambarilla on kolme pentuetta ja yhteensä 15 pentua. Toisessa polvessa sillä on kaksi pentuetta ja 11 pentua. Turambarin isä on amerikkalainen, mutta emän puolella löytyy myös MerryMac-koiria.

Red Devil's Irish Lucifer's Fire on Yhdysvalloissa syntynyt uros. Sen kahdessa pentueessa on 14 pentua. Toisessa polvessa on yksi pentue ja kolme pentua.

Norjalaisella Alcaphi's Kross Firella (isä saksalainen Kell's Fire Storm, emä Norjasta) on kolme pentuetta ja 14 pentua, joista yhdelläkään ei ole jälkeläisiä. Kross Firen täysveljeä (samat vanhemmat, eri pentue) Alcaphi's Illuminatia on käytetty myös jalostukseen, sillä on yksi pentue ja siitä kahdesta pentueesta

jälkeläisiä ja jälkeläisten jälkeläisiä.

Norjalaisella Sorrel Hill King Of Heartsilla on kaksi pentuetta, yhteensä 13 pentua ja sen jälkeläisillä kolme pentuetta, joissa yhdeksän pentua. Uros on käytännössä MerryMac-linjainen.

Suomalaisella Devilish Fearann Fuarilla on kolme pentuetta 13 pentua, joista yhdellä on kahdeksan pentua. Myös uroksen täyssisarta on käytetty jalostukseen. Fearann Fuarin isä on Saksan tuonti Diabolo Red Fianna.

Suomalaisella Devilish Gambling Manilla (isä Ruotsista ja emä Australiasta) on kaksi pentuetta, joista jälkeläisillä myös kaksi pentuetta. Toisen polven jälkeläisiä on kaksi pentuetta, joissa 13 pentua. Myös uroksen täyssisarella Devilish Girl On Firella on yksi pentue, jossa viisi pentua. Toisen polven jälkeläisiä sillä on kaksi pentueellista, kahdeksan pentua.

Irlannissa syntyneellä Doonrock Mystery Soldierilla on yksi pentue, jossa ollut yhdeksän pentua. Uros on käytännössä MerryMac-linjainen.

Suomalaisella Devilish King's Ransomilla on kaksi pentuetta ja yhdeksän pentua ja toisessa polvessa myös kaksi pentuetta, 11 pentua. Myös uroksen kahta puolisisarta on käytetty jalostukseen, ja niiden jälkeläisillä on myös pentuja. Pentueiden emät löytyvät narttujen eniten käytettyjen listalta. King's Ransomien sukutaulu painottuu amerikkalais-saksalaiseen Kell's-koiriin.

Suomalaisella Longjohns Alder Creekillä on kaksi pentuetta ja toisessa polvessa yksi pentue. Uroksen sisarella on myös yksi pentue. Uroksen sukutaulu koostuu yksinomaan MerryMac-koirista.

Diabolo Red Fianna on Saksan tuonti, joka on yhden pentueen ja 8 pennun isä. Sukutaulusta löytyy vanhoja saksalaisia, mutta myös samoja amerikkalaisia sekä MerryMac-koiria.

Glenstal's Grandstand on USA:n tuonti, jonka sukutaulussa isän puolella on MerryMac-koiria, emän puolella amerikkalaista mutta myös MerryMac-verta. Uroksella on kaksi pentuetta, joissa yhteensä kahdeksan pentua, toisessa polvessa kaksi pentuetta ja 10 pentua.

Irish Vintage Celtic Cernunnos on edellä mainitun Diabolo Red Fiannan poika, emän puolella sukutaulussa on saksalaista ja MerryMacia. Uroksella on Suomessa kaksi pentuetta ja kahdeksan pentua. Pentueet syntyivät uroksen ollessa jo veteraani-ikäinen.

Uelis Crazy Boy on tsekkiläinen uros, jonka sukutaulussa molemmin puolin on MerryMac Lollapalooza ja sitä kautta lähes kaikkien MerryMac-koirien takaa löytyvät englantilainen Montelle Shooting Star ja amerikkalainen Starkdom's Tralee. Crazy Boylla on Suomessa yksi pentue, jossa kahdeksan pentua.

Ruotsalaisella Three Pines Curious Comradella on yksi pentue, kahdeksan pentua, ja sen yhdellä jälkeläisellä on kaksi pentuetta. Sen isä on amerikkalainen Laochragh's Northern Light, emä MerryMac- ja Sorrel Hill -linjaa.

Suomalainen Devilish Up'n Ready To Go on saanut yhden pentueen, kahdeksan pentua. Uroksen isän puolella on saksalaisia Rufus-koiria sekä MerryMac- ja Kell's- (USA/Saksa) koiria. Emän puolella on aiemmin mainittu Acalphi's Illuminati ja australialaista Anluan-linjaa.

Mainittakoon vielä kolme koiraa TOP 15:n ulkopuolelta, koska niillä on useita toisen ja kolmannen polven jälkeläisiä.

Ruotsalaisella Mac Rua's Milwaukee Manilla on yksi pentue Suomessa, mutta toisessa polvessa pentueita on peräti kuusi ja jälkeläisiä 33 kpl. Tämä on suurin määrä jälkeläisiä toisessa polvessa tällä tarkasteluajanjaksolla.

Lisäksi eniten käytettyjen narttujen listalla oleva Mac Rua's Milwaukee Manin tytär Mac Rua's Red Ridinghood on tuotu Ruotsista, ja sillä on kolme pentueella ja 14 pentua yhteensä. Näistä kolmesta pentueesta jokaisesta on yksi narttu saanut pentuja, yhteensä 12 pentua.

Saksalaisella Ballinderry's Irish Limerickillä on Suomessa yksi pentue ja seitsemän pentua, ja toisessa polvessa 13 pentua ja 2 pentuetta. Koira on isän puolelta australialaista Anluan-linjaa, emän puolelta löytyy saksalaisia, tsekkiläisiä ja MerryMac-koiria.

Taulukko 5. Vuosina 2014-2024 jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua

#	Narttu	Syntynyt	Kotimaa	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa	Yhteensä
				Pentueita	Pentuja	%-osuus		
1	IRISH VINTAGE'S FIRST WILD NUT WILMA	19.7.2012	Suomi	2	15	4,13 %	19	15
2	PACEMAKER MUFFIN	21.1.2013	Saksa	2	15	4,13 %	6	15
3	MAC RUA'S RED RIDINGHOOD	23.4.2015	Ruotsi	3	14	3,86 %	12	14
4	CHAMPION'S FAMILY SEVARA	4.4.2016	Viro	2	14	3,86 %	4	14
5	IRISH VINTAGE'S URSA MINOR EPSILON	21.2.2018	Suomi	2	14	3,86 %	0	14
6	DEVILISH NARRAGHMORE	18.3.2017	Suomi	2	13	3,58 %	0	13
7	LURVENDHALIS ALANNAH	2.11.2015	Suomi	2	11	3,03 %	17	11
8	COOLANEY THE CHOSEN ONE	2.11.2016	Australia	2	10	2,75 %	6	10
9	WYNDAM DEVILISH PROUD	2.9.2011	Iso-Britannia	2	10	2,75 %	7	10
10	DEVILISH CAIPIRINHA	25.8.2011	Suomi	2	9	2,48 %	7	9
11	ZING UP CARMEN KUKKAPURO	14.10.2015	Suomi	1	9	2,48 %	4	9
12	FARDARRIGH DRESSED TO KILL	22.1.2010	Suomi	1	8	2,20 %	3	14
13	JACKPOT WINTRY WALNUT	2.9.2009	Suomi	1	8	2,20 %	23	13
14	DEVILISH DREAMCATCHER	7.6.2012	Suomi	2	8	2,20 %	18	8
15	GLENSTAL'S GRAND ENTRANCE FOR RACY RED	11.8.2013	Yhdysvallat	1	8	2,20 %	14	8
16	EIREANN STORM BENEATH MY WINGS	17.9.2020	Suomi	1	8	2,20 %	0	8
17	LONGJOHNS AYSGARTH FALL	19.9.2015	Suomi	1	7	1,93 %	0	7
18	CARAMEL'S QUICKWITTED QUINTA	8.8.2014	Saksa	3	7	1,93 %	5	7
19	NEZHNOYE PLAMYA ODETTA	4.1.2016	Venäjä	1	7	1,93 %	0	7
20	DEVILISH LUMUMBA	26.9.2016	Suomi	1	7	1,93 %	0	7

Jaksolla 2014-2024 jalostukseen on käytetty kaikkiaan 57 eri narttua. Nartuista 12 on ulkomailla syntyneitä (21 %). Kahdella nartulla on ollut kolme pentuetta (15 ja 7 pentua, yht. 22). Nartuista 12:lla on ollut kaksi pentuetta ja kaikilla muilla yksi. Toisen polven jälkeläisiä on 25 nartulla.

Suomalaisella Irish Vintage's First Wild Nut Wilmalla on ollut kaksi pentuetta, joissa 15 pentua. Nartun isä on Unkarista ja suvut johtavat saksalaiseen von der Emsmühle -koiiriin. Sen emä on puoliksi samaa linjaa ja emänemän puolelta löytyy MerryMac Xtra Special Edition. Toisen polven jälkeläisiä on 19 kahdessa pentueessa.

Saksalaisella Pacemaker's Muffinilla on ollut samaten kaksi pentuetta ja 15 pentua. Vaikka nartulla ei ole MerryMac-koiria sukutaulussaan, ensimmäisen pentueen isä oli Irlannissa syntynyt Doonrock's Mystery Soldier, jolla on isänä MerryMac You Will Make It. Toisen pentueen isä suomalainen Devilish Gambling Man, joka on emän puolelta australialaista Anluan-sukua. Muffinilla on toisessa sukupolvessa yksi pentue, kuusi pentua.

Ruotsalainen Mac Rua's Red Ridinghood on saanut kolme pentuetta ja 14 pentua. Narttu on isän

puolelta MerryMac-sukuinen, emän puolelta saksalais-amerikkalaista Kell's-linjaa, mm. eri puolilla maailmaa erittäin paljon käytetty (19 pentuetta) Kell's Fire Storm. Toisessa sukupolvessa nartulla on kolme pentuetta ja 12 pentua.

Champion's Family Sevara on Virossa syntynyt, suvultaan enimmäkseen MerryMac-linjainen narttu. Sillä on ollut kaksi pentuetta ja 14 pentua ja toisessa sukupolvessa kaksi pentuetta, neljä pentua.

Suomalainen Irish Vintage's Ursa Minor Epsilon on isän puolelta Mac Rua's/MerryMac-linjainen, emän puolta unkarilaista sukua, jossa takana löytyy saksalaisia v.d. Emsmühle -koiria. Nartulla on ollut kaksi pentuetta ja 14 pentua, ei jälkeläisiä toisessa polvessa.

Suomalaisella Devilish Narraghmorella on ollut kaksi pentuetta ja 13 pentua. Nartun isä on amerikkalainen Oh! Patrick Uncle Sam ja emä saksalaista ja amerikkalaista sukua. Koiralla ei ole toisen polven jälkeläisiä.

Suomalainen Lurvendhalis Alannah on saanut kaksi pentuetta ja 12 pentua. Sukutaulussa on amerikkalaisia, suomalaisia ja australialaisia koiria, myös ruotsalainen MerryMac Xtra Special Edition. Nartulla on toisen polven jälkeläisiä kolme pentuetta ja 17 pentua.

Coolaney The Chosen One on Australian tuonti ja sen sukutaulussa on pääasiassa Coolaney- ja Anluan-koiria, mutta MerryMac Xtra To Talk About löytyy kahdesti, kun mennään 4. sukupolveen. Sillä on kaksi pentuetta ja 10 pentua, toisessa sukupolvessa kaksi pentuetta ja 10 jälkeläistä.

Wyndam Devilish Proud on syntynyt Iso-Britanniassa. Sen isä on amerikkalainen Fleet St Fenway Fan (Kell's -tausta) ja emä englantilaista sukua. Sillä on ollut kaksi pentuetta ja 12 pentua, toisessa polvessa yksi pentue ja seitsemän jälkeläistä.

Suomalaisen Devilish Caipirinin isä on saksalainen Pacemaker's Izzy, emä australialaista ja suomalaista sukua. Nartulla on ollut kaksi pentuetta ja yhdeksän pentua, toisessa polvessa yksi pentue ja seitsemän pentua.

Suomalaisen Zing Up Carmen Kukkapuron sukutaulussa on virolaisia, venäläisiä, amerikkalaisia, ruotsalaisia ja saksalaisia koiria. Nartulla on ollut yksi pentue, jossa yhdeksän pentua; toisen polven jälkeläisiä on kahdessa pentueessa neljä.

Suomalaisen Fardarrigh Dressed To Killin isä on australialainen Anluan Prince of Thieves ja emä MerryMac-sukuinen. Nartulla on ollut tarkastelujaksolla yksi pentue, jossa kahdeksan pentua, mutta kaikkiaan kaksi pentuetta ja 14 pentua. Toisessa sukupolvessa pentueita on yksi ja kolme pentua.

Suomalaisen Jackpot Wintry Walnutin isä on Darren v. d. Emsmühle, jonka takaa löytyy MerryMac X-tra Special Edition. Emä on Suomessa syntynyt, ja myös sen takaa löytyy sama MerryMac-koira 3. polvessa. Wintry Walnutilla on ollut yksi pentue ja kahdeksan pentua, ja toisessa sukupolvessa sillä on yksi pentue, jossa kolme pentua.

Suomalaisen Devilish Dreamcatcherin isä on saksalais-amerikkalainen Kell's Touch Of Fleet St ja emä Australian tuonti, jonka takaa löytyy myös MerryMac X-tra To Talk About. Dreamcatcherin kahdessa pentueessa on kahdeksan pentua. Toisen sukupolven jälkeläisiä sillä on neljä pentueellista, 18 pentua.

Glenstal's Grand Entrance For Racy Red on syntynyt Yhdysvalloissa. Sen samaan aikaan tuotu täysveli Glenstal's Grandstand on saanut Suomessa kaksi pentuetta ja kahdeksan pentua. Näiden tuontien isä on Rockledge's Marco Of Meath, jonka isä on MerryMac X-tra Special Edition. Grand Entrancen yhdessä pentueessa on ollut kahdeksan pentua. Suomessa syntyneitä toisen polven jälkeläisiä on kahdessa pentueessa 14.

Eireann Storm Beneath My Wings on emän puolelta puoliksi venäläistä Nezhnoe Plamy -sukua, puoliksi amerikkalaista Red Branch -linjaa. Neljännessä sukupolvessa löytyy emän puolelta myös MerryMac-koiria. Emän isä on suomalainen, jonka sukutaulussa on saksalaisia ja tsekkiläisiä koiria. Nartulla on ollut yksi pentue, jossa kahdeksan pentua.

Jalostuskoirien käyttömäärät

Tilastojen perusteella voidaan sanoa, että jalostukseen on käytetty yksittäisiä uroksia ja narttuja populaatioon nähden varsin kohtuullisesti, eikä ns. matadoreja esiinny. Samoja yhdistelmiä ei ole uusittu, mutta joitain uroksia on käytetty useammalle nartulle. Vaikka tuontikoiria ja -spermaa käyttämällä ja käymällä astuttamassa ulkomailta on pyritty viime vuosina lisäämään monimuotoisuutta, niin siinä ei ole aina onnistuttu tai jälkeläiset eivät ole olleet halutun kaltaisia. Pienessä rodussa on hyvä muistaa, että yksikin enemmän kuin kaksi kertaa käytetty koira voi näissä lukumäärissä jättää laajasti mahdollisia ongelmia, mikäli se osoittautuu jonkun sairauden tai muun epätoivotun ominaisuuden periyttäjäksi.

Rodussa pitää myös seurata jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärää. Useasti käytetty uros, jonka jälkeläisiä ei ole käytetty jalostukseen, ei tässä ole ongelma. Teholliseen populaatiokokoon tulee kiinnittää huomiota, samoin kuin tulee seurata paljon käytettyjen yksilöiden vaikutusta populaation rakenteeseen pitkällä aikavälillä.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Vaikka tilastojen valossa näyttää, että samoja koiria ei ole lukumäärällisesti käytetty paljon, tulee tuloksia tarkastella myös toisen polven tasolla, jolloin kärkeen voi nousta esimerkiksi sellaisia (tuonti)koiria, joilla on Suomessa vain yhden pentueen verran jälkeläisiä, mutta runsaan kansainvälisen käytön takia ne löytyvät myös yhä useamman tuontikoiran takaa. On myös muistettava, että ulkomaalaisista olevista koirista ei aina ole mahdollista saada samoja terveystutkimuksia kuin suomalaisista. Näiden koirien kohdalla tulisi noudattaa erityistä harkintaa, sillä nuorten koirien ja/tai yhden yksilön liiallisella käytöllä voidaan rotuun tuoda enemmän harmia kuin hyvää.

Pienessä rodussa myös narttu voi olla liiallisesti käytetty. Tämä ei rodussa ole kuitenkaan ongelma, sillä keskimäärin narttuja käytetään maltillisesti. Viime vuosina narttujen pentuemäärä on jäänyt tavallisesti 1-2 pentueeseen. Kasvattajat ovat pyrkineet käyttämään tuontikoiria ja/tai -spermaa geenipohjan laajentamiseksi ja haluttujen ominaisuuksien saamiseksi.

Rodun populaatiot muissa maissa

Englannissa ja Irlannissa kasvatus on perustunut suurelta osin saarivaltion vanhoihin koiralinjoihin. Aikaisempina vuosina karanteerimääräykset vaikuttivat osaltaan myös tuontikoirien vähäiseen käyttöön. Karanteenin päättymisen jälkeen ulkomaalaisten koirien käyttö on lisääntynyt. Koirien tyyppi on silti edelleen melko vaihteleva. Irlannin tasavallassa rotua rekisteröidään vuosittain vain muutamia kymmeniä. Vastaavasti UK:ssa vuosittaiset rekisteröintiluvut ovat asettuneet noin 300 yksilöön vuosittain.

Australian kanta perustuu Englannista (mm. Pathfinders ja Breezy), Hollannista (von den Koudenhoven), Yhdysvalloista (Rockledge ja Glenstal's) sekä Ruotsista (MerryMac) tuotuihin koiriin. Vuonna 2024 maassa on rekisteröity 10 kasvattajaa, jotka asuvat ympäri maata. Virallisia tilastoja ei ole saatavilla rodun rekisteröintimäärästä. Kasvattajat itse sanovat, että rodun terveys on hyvä. Samalla he myöntävät, että terveystutkimuksia ei tehdä samalla lailla kuin esim. Suomessa, eikä maassa ole yhteistä tietokantaa. Rodussa esiintyy mm. virtsakiviä, mutta muista sairauksista ei ole tietoa saatavilla. Tilastojen luotettavuutta hankaloittaa mahdollisesti se tosiasia, että Australiassa lemmikkiurokset

kastroidaan usein nuorella iällä.

Sekä **Virossa että Latviassa** on viimeisen 10 vuoden aikana ollut vain muutama kasvattaja. Molempien maiden kannat ovat pohjautuneet saksalaisiin ja englantilaisiin koiriin, lisäksi on käytetty tai tuotu jalostuskoiria Suomesta, Ruotsista, Australiasta sekä Venäjältä. Pentuemäärät ovat molemmissa maissa varsin pienet. Näistä maista joitain yksittäisiä uroksia on käytetty runsaasti myös muissa maissa. Latviassa esiintyi muutama vuosi sitten hyperkeratoositapauksia, joiden jälkeen paikallinen kanta on varsin hyvin geenitestattu. Muita terveystutkimuksia ei tehdä.

Ruotsalainen kanta koostuu pääosin vanhojen ruotsalaisten linjojen, 70- ja 80-lukujen Englannin tuontien ja 90-luvun Yhdysvaltojen tuontien jälkeläisistä. Suurin osa kasvatuksesta on ns. kotikoirakasvatusta, ja vuosittaiset rekisteröintimäärät ovat maltillisia. Vuonna 2016 kasvattajia oli ilmoitettu yhdistyksen internetsivuilla 13 ja vuonna 2024 yhteensä 9. Terveystutkimuksia ei juurikaan tehdä.

Saksan ja Hollannin koirakannassa on havaittavissa selvä englantilaisten ja irlantilaisten koirien vaikutus, vaikkakin viime vuosina on myös tuotu koiria Ruotsista ja Yhdysvalloista sekä taas Irlannista. Koirien tyyppi on Saksassa hajanainen ja koot vaihtelevat. Joidenkin päämäärätietoisten kasvattajien lisäksi Saksassa on varsin paljon kotikoirakasvatusta. Vuosittaiset rekisteröinnit ovat olleet noin 400 koiraa, esimerkiksi vuonna 2021 80 pentuetta ja 444 pentua. Vuonna 2016 maassa oli 34 rekisteröityä kasvattajaa, vuonna 2024 jo 64 (*lähde: Klub Für Terrier*). Maassa rekisteröidään vuosittain noin 100 pentuetta ja yli 700 pentua. Kasvatus perustuu voimakkaasti muutaman suosituksen käyttöön; yhdellä uroksella voi olla kymmeniä pentueita, mutta valtaosaa jälkeläisistä ei koskaan nähdä näyttelyissä.

Yhdysvaltojen kanta on lähtöisin Irlannista, josta koirien vienti uudelle mantereelle alkoi jo 1870-luvulla. Lähes kaikki näyttelykehissä menestyneet irlanninterrierit vietiin Yhdysvaltoihin. Irlanninterriereitä esitettiin jo 1881 neljä kappaletta Westminsterin näyttelyssä New Yorkissa. Yhdysvalloissa kasvatetut alkoivat säännönmukaisesti voittaa tuonnit jo 1890-luvulla. Rotuyhdistys perustettiin vuonna 1896. Kun elintaso nousi sotien jälkeen, suurten kennelien rinnalle tulivat muutaman nartun omistavat pienkasvattajat, joiden varaan kasvatustyö nykyisin perustuu. Nykyisin Irlannin ja Yhdysvaltojen koirat eroavat jonkin verran toisistaan lähinnä mittasuhteiltaan, ryhdiltään, kulmauksiltaan ja turkiltaan. Yhdysvalloissa irlanninterrierillä on oma rotumääritelmä, joka ei kuitenkaan juuri poikkea FCI:n rotumääritelmästä.

Venäjän kanta on ollut pitkään muutaman kasvattajan ja tiettyjen paikallisten linjojen varassa, joissa mukana sekä saksalaisia, ruotsalaisia että suomalaisiakin koiria. Viime vuosina maahan on kuitenkin tuotu runsaasti koiria erityisesti Yhdysvalloista, Ranskasta ja Ruotsista, lisäksi jalostusmateriaalin vaihtoa tapahtuu Baltian maihin sekä muuhun Itä-Eurooppaan, ja samalla kasvattajien määrä on kasvanut. Tyyppi on edelleen vaihteleva, mutta yhtenäistymässä Pohjois-Euroopan kanssa. Terveystutkimuksia on tehty lähinnä hyperkeratoosin osalta.

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Yhteenvetona voidaan todeta, että nykyisin suomalaisten irlanninterriereiden kanta perustuu edelleen vahvasti ruotsalaisen MerryMac-kennelin kasvatteihin tai kennelin tuonteihin, kuten Montelle Shooting Star ja Tralee's Hurricane Kid. Viime vuosien aikana vahvempi muiden linjojen käyttö ja niiden vaikutus rotuun näkyy vasta tulevien vuosien aikana.

Käytännössä on erittäin vaikeaa löytää enää jalostuskoiria, joilla ei olisi ainakin joitakin MerryMac-koiria taustassaan, saati sellaisia joiden terveyttä olisi kattavasti dokumentoitu.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Koko rodun geenipooli on pieni, ja kaikki irlanninterrierit polveutuvat muutamasta rodun alkukoirasta, joskin alkuun otettiin mukaan sopivia koiria rodun ulkopuoleltakin. Rotu ei ole koskaan kasvanut muotiroduksi eivätkä rekisteröinnit ole missään maassa suuret. Karanteenien poistumisen ja globalisaation myötä maailmanlaajuinen geenikanta on edelleen yhtenäistynyt. Rotuun on ilmennyt myös viimeisen 10 – 15 vuoden aikana uusia sairauksia, mm. perinnöllisiä silmänsairauksia sekä autoimmuunisairauksia. Suomi on terveystarkastusten suhteen edelläkävijä. Monissa maissa irlanninterriereillä ei teetetä juurikaan terveystutkimuksia, mikä saattaa antaa väärää kuvaa rodun terveydentilasta. Irlanninterriereillä esiintyvät virtsakivet on sairaus, johon on etsitty monen vuoden ajan geenitestiä siinä kuitenkaan onnistumatta. On hankala määrittää oikeanlaisia rajoja ja suosituksia, joiden perusteella sairastuneiden koirien sukulaisia tulee rajata pois jalostuksesta vaarantamatta rodun jalostuspohjaa liiksi.

Suomessa kaikki kasvattajat ovat kotikasvattajia eli kasvatus ei ole kenenkään elinkeino eikä koirille oli erillisiä kenneltiloja. Tämä rajoittaa jalostuskoirien, erityisesti narttujen, lukumäärää kotona sekä samoin mahdollisuutta teettää pentuja. Vuosittaisen pentuemäärän ei odotetakaan nousevan seuraavien vuosien aikana nykyisestä. Kasvattajien vaatimukset uroksia kohtaan ovat korkeat, mikä jättäneen osan uroksista pois jalostuksesta kaventaen mahdollisesti edelleen jalostuspohjaa. Moni hyvä kotikoira jää ehkä suotta jalostuksen ulkopuolelle, kun ne eivät ole missään yhteydessä esillä (esim. jalostustarkastukset). Kasvattajat suosivat usein tuontikoiria tai -spermaa, siitoslajinoja tai tekevät astutusmatkoja ulkomaille suomalaisen uroksen sijaan.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Rodussa ei ole voimassaolevaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rodun käyttötarkoitus on monipuolinen maalaistalon pihakoira, perheen lemmikki, vaaroja ja kipua pelkäämätön vahti- ja metsästyskoira. Irlanninterrieriä käytettiin ensimmäisen maailmansodan aikana maineensa kasvaessa viestikoirina rintamasodassa. Hylkäävät virheet luonteessa ja käyttäytymisessä ovat vihaisuus ja liiallinen arkuus sekä selvästi epänormaali käyttäytyminen.

Rotumääritelmässä irlanninterrieriä kuvataan, että se on valmis kaikenlaiseen toimintaan ja se kykenee hyvin pitämään puolensa toisten koirien kanssa. Se on erittäin uskollinen, hyväntuulinen ja ihmisiin kiintyvä, mutta jos sen kimppuun hyökätään, sillä on leijonan rohkeus ja se taistelee sisukkaasti viimeiseen saakka. Irlanninterriereitä syytetään suotta toisten koirien kanssa rähinöimisestä, joskus jopa näyttelykehässä. Vaikka terrierit saattavat olla tarpeen vaatiessa tulisia, irlanninterrieri on helposti opetettavissa ja lempeä kotikoira. Se on yhä alkuperäisen kuvauksen mukaisesti ”köyhän miehen vartija, maamiehen ystävä ja herrasmiehen suosikki”. Rodulta ei vaadita käyttökoetulosta.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tilanne luonteissa tänä päivänä

Irlanninterriereiden luonteet ovat viimeisten vuosikymmenien aikana muuttuneet entistä yhteiskuntakelpoisemmiksi. Tämän päivän irlanninterrierit vastaavat edelleen hyvin alkuperäistä luonnetta, mutta sopeutuvat samalla nyky-yhteiskunnan odotuksiin. Luonnetestitulosten

perusteella on todettava, että myös turhan pehmeitä tai jopa arkoja koiria esiintyy.

Vuonna 2010 tehdyssä terveystarkastuksessa ääniherkkyyttä oli 19%:lla vastanneista. Kesällä 2016 tehdyn terveystarkastuksen perusteella ilmeni, että 32,4 %:lla vastanneista koirista ilmenee ääniarkeutta, 4,6 %:lla se on huomioitu luonnetestissä tai MH-kuvauksessa ja yksinolo-ongelmaa ilmenee 28,7 %:lla koirista. Vastauksia saatiin yhteensä 108 koirasta. Vuoden 2022 terveystarkastuksessa ääniarkeutta ilmeni 39,7 %:lla koirista. Luonnetestissä tai MH-kuvauksessa ääniarkeutta on ilmennyt 8,2 %:lla koirista. Yksinolo-ongelmaa ilmeni 15 %:lla terveystarkastuksen koirista.

Vuoden 2010 terveystarkastuksesta vuoden 2022 terveystarkastukseen ääniarkeus on lisääntynyt huomattavasti. Kyselytutkimusten mukaan ääniarkeus on tuplaantunut. 2016 analysoinnissa luonnetesteissä ja MH-luonnekuvauksessa ääniarkeus on huomioitu 4,6 %:lla testatuista ja nyt ääniarkeuden osuus on myös testien valossa tuplaantunut esiintyen 8,2 %:lla testatuista.

Tulosten perusteella rodussa tulee kiinnittää tarkemmin huomioita jalostuskoirien luonteisiin ja pentujen varhaiseen sosiaalistamiseen. Pentueiden testaamista suositellaan kasvattajan luona. Pentutestin tarkoituksena on tunnistaa persoonallisuuden taipumuksia ja ennaltaehkäistä ongelmia. Pentutestin tuloksista hyötyvät niin kasvattaja kuin pennun ostajakin. Testistä kasvattaja saa tietoa pentujen luonneominaisuuksista, joita koulutus ja pentulaatikon ulkopuoliset kokemukset eivät ole juuri ehtineet muokata. Pentujen välisiä luonne-eroja on joskus vaikea arvioida ja pentutesti antaa kasvattajalle ulkopuolisen, ammattilaisen antaman näkökannan pentujen välisten erojen selvittämiseen. Testin tehtävä on mitata erilaisia koiran käyttäytymiseen vaikuttavia ominaisuuksia, mm. sosiaalisuutta, toimintakykyä ja kontaktinhalukkuutta.

Kennelliiton kuolinsyytilastojen mukaan kolme koiraa on jouduttu lopettamaan luonteen takia.

On muistettava, että rotu on terrieri, jonka tulee olla toimintakykyinen, hyvähermoinen, iloinen ja ihmisiin ystävällisesti ja luottavaisesti suhtautuva koira. Sillä kuuluu olla riittävästi terrierin taistelutahtoa.

Taulukko 6: Luonnetestien tulokset 1993 - 2024. Lähde: Suomen Irlanninterrierit ry - Luonnetestitulokset.

Irlanninterrierien luonnetestitulokset 1993 - syyskuu 2024

Alue / pisteet	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky		6	52	34	2	
Terävyys	21	1	72			
Puolustushalu	26	2	43	23		
Taisteluhalu	4	49		21	20	
Hermorakenne		8	77	9		
Temperamentti	24	44	23	3		
Kovuus	12		63		19	
Luoksepäästävyys	78	16				
Laukauspelottomuus *	46	34	2	7		

* vanhimista testeistä neljän koiran tuloksista puuttuu ampuminen

Luonnetestattujen irlanninterrierien tyypillisimmät osa-aluepisteet

Alue / pisteet	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky			x			
Terävyys			x			
Puolustushalu			x			
Taisteluhalu		x				
Hermorakenne			x			
Temperamentti		x				
Kovuus			x			
Luoksepäästävyys	x					
Laukauspelottomuus *	x					

Suomen Kennelliiton sivuilta löytyy tarkemmat selitykset luonnetestistä sekä pisteytyksestä: <http://www.kennelliitto.fi/koiraharrastukset/kokeet-ja-kilpailut/luonnetesti> .

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Faktapohjaista tietoa irlanninterriereistä muissa maissa on erittäin huonosti, jos ollenkaan saatavilla. Ruotsissa on MH-testattu koiria, mutta tuloksista ei ole tehty yhteenvetoja. Niiden havaintojen perusteella, joita on saatu ulkomaisista tapahtumista ja siellä olleista irlanninterriereistä, voidaan kuitenkin sanoa, ettei luonteissa ole merkittäviä eroja maiden välillä.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Vuosina 1993 -2024 luonnetestejä on tehty 99 kpl ja MH-luonnekuvauksia 9 kpl.

Taulukko 7. Luonnetestitulasto 2014-2024

Luonnetesti	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
LTE				1 tulosta		2 tulosta	12 tulosta	4 tulosta	12 tulosta	2 tulosta	9 tulosta
LTE0											
LTE-								2 tulosta			1 tulosta
Yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	12 tulosta	6 tulosta	12 tulosta	2 tulosta	10 tulosta

Lähde: Suomen kennelliitto / Koiranet jalostustietojärjestelmä

Käyttötymisen jalostustyöryhmän ehdotuksen pohjalta laadittu irlanninterrierin MH-ihannetulosprofiili löytyy liitteestä 3.

Taulukko 8: Käyttötymisen jalostustyöryhmän ehdotuksen pohjalta tehty Irlanninterrierien ihanneprofiili 2/2017

Luonnetestitulokset vuosilta 1993 – 2024. Yhteensä koiria on testattu 99 kpl, uroksia 45 ja narttuja 54 kpl. Viiden koiran testi on keskeytetty; näiden tulokset eivät ole mukana.

ihanne
hyväksyttävä
ei toivottava
ei hyväksyttävä

	Toimintakyky	Terävyys	Puolustushalu	Taisteluhalu	Hermorakenne	Temperamentti	Kovuus	Luoksepäästävyys	Laukaisupelottomuus
3	Suuri 0	Kohtuullinen ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua 21	Kohtuullinen, hillitty 26	Suuri 4	Tasapainoinen ja varma 0	Vilkas 24	Kohtuullisen kova 12	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin 78	Laukaisuvarma 46
+2a	Hyvä 6	Suuri ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua 1	Suuri, hillitty 2	Kohtuullinen 49	Tasapainoinen 8	Kohtuullisen vilkas 44	Kova 0	Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen 16	Laukaisuvarman 34
+2b								Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen 0	
+1a	Kohtuullinen 52	Pieni ilman jälj. jäävää hyökkäyshalua 72	Pieni 43	Erittäin suuri 0	Hieman rauhaton 75	Erittäin vilkas 23	Hieman pehmeä 63	Mielistelevä 0	Paukkuärtyisä 2
+1b	kohtuullisen pier	Koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä			Hermostunein pyrkimyksin 2				
-1a	Pieni 34	Pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin 0	Haluton 23	Pieni 21	Vähän hermostunut 9	Häiritsevän vilkas 3	Erittäin kova 0	Selvästi pidättyväinen, ei selvästi pidättyväinen, vähän avoin 0	Laukaisuvarman 7
-1b								Hieman impulsiivinen 0	
-1c								Välipitämätön 0	
-2	Riittämätön 2	Kohtuullinen jäljelle jäävin 0	Erittäin suuri 0	Riittämätön 20	Hermostunut 0	Välipitämätön 0	Pehmeä 19	Hyökkäävä 0	Laukaisuvarman 0
-3	Toimintakyvyttö 0	Suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin 0	Hillitsemätön 0	Haluton 0	Erittäin hermostunut 0	Apaattinen 0	Erittäin pehmeä 0	Salakavala 0	Laukaisuvarman 0

Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakykenä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Koiran käsitys tilanteesta perustuu perimään ja kokemuksiin. Toimintakyky ei ole mikään muuttumaton ominaisuus, joka pysyisi samana kaikissa tilanteissa huolimatta siitä, että laukaisijoina toimivat ärsykkeet olisivat samat. Kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin yksilöllä eri tilanteissa. Kaikilla reviirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja ennen kaikkea sen keskuksen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Huolimatta yksilön normaalista toimintakyvystä koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan. Myös perheenjäsentensä seurassa koira on vähemmän peloissaan, tai on ainakin halukkaampi voittamaan pelkonsa, mikä perustuu koirien laumaviettiin. 61,7 prosentilla luonnetestatuista irlanninterriereistä toimintakyky vastaa rodun ihanneprofiilia: 6,4 prosentilla on hyvä toimintakyky (+2), 55,3 prosentilla toimintakyky on kohtuullinen (+1a) tai kohtuullisen pieni (+1b). 36,2%:lla koirista toimintakyky on pieni (-1) ja 2,1 %:lla riittämätön (-2).

Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskynnyksen korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste. 98,9 % testatuista irlanninterriereistä vastaa terävyyden osalta ihanneprofiilia: 22,3 % koirista osoittaa kohtuullista terävyyttä ilman jäljellejäävää hyökkäyshalua (+3), ja 76,6% pientä terävyyttä ilman jäljellejäävää hyökkäyshalua (+1a) tai eivät osoita lainkaan terävyyttä (+1b). 1,1% koirista osoittaa suurta terävyyttä ilman jäljellejäävää hyökkäyshalua (+2), joka on hyväksyttävä tulos.

Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta hyökkäyksen tai hyökkäysriityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa (ohjaaja) tai reviiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke. 73,4% testatuista koirista puolustushalu vastaa rodun ihanneprofiilia: 27,7%:lla puolustushalu on kohtuullinen, hillitty (+3) ja 45,7%:lla pieni (+1). 2,1%:lla koirista on suuri, hillitty puolustushalu (+2). 24,5% koirista on puolustushaluttomia (-1).

Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima, ja kuvaa myös koiran sinnikkyyttä sen väsyessä, joten etenkin harrastuskoiralla taisteluhalun tulisi olla kohtuullinen. Ihanneprofiilia vastaava kohtuullinen (+2a) tai kohtuullisen pieni (+2b) taisteluhalu on 52,1%:lla testatuista irlanninterriereistä. 4,3%:lla koirista taisteluhalu on suuri (+3) ja 22,3%:lla pieni (-1). Ihanneprofiiliin nähden ei-hyväksyttävä tulos, riittämätön taisteluhalu (-2), on 21,3%:lla testatuista koirista.

Hermorakenne tarkoittaa koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloja ilman luonnotonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä. Perimältään hyvähermoinen koira kestää merkittävästi enemmän kolhuja elämässään niiden vaikuttamatta sen käyttäytymiseen stressitilanteissa. Irlanninterrierin tulee pystyä rauhoittumaan eikä se saa olla hermostunut. 88,3% testatuista koirista vastaa hermorakenteeltaan ihanneprofiilia: 8,5% on tasapainoisia (+2) ja 79,8% hieman rauhattomia (+1a). 11,7% prosenttia koirista

on saanut tuloksen, joka ei ole hyväksyttävä ihanneprofiiliin nähden: 2,1% koirista hermostunein pyrkimyksin (+1b), 9,6% vähän hermostunut (-1).

Temperamentti on käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Temperamentti on voimakkaasti periytyvä ominaisuus. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumis aika. Irlanninterrieri on temperamentiltaan vilkas tai kohtuullisen vilkas koira, joka on tarkkaavainen ja utelias ympäristöönsä kohtaan. Temperamentiltaan 72,3% testatuista koirista vastaa ihanneprofiilia: vilkkaita (+3) 25,5 %, kohtuullisen vilkkaita (+2) 46,8%. Erittäin vilkkaita (+1) on 24,5 %, joka on hyväksyttävä tulos mutta ei vastaa ihanneprofiilia. Ei hyväksyttävän tuloksen, häiritsevän vilkas (-1a) on saanut 3,2% koirista.

Kovuus tarkoittaa koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia. Hieman pehmeä koira muistaa epämiellyttäviä kokemuksia ja ottaa niistä opikseen muttei lamaannu. Itsevarmalle koiralle liika pehmeys on epätyypillistä. Irlanninterrierin tulisi olla hieman pehmeä, jolloin käsiteltävyys ja koulutettavuus on helpompaa. 79,8 % testatuista irlanninterriereistä vastaa kovuuden osalta ihanneprofiilia: 12,8 % koirista kohtuullisen kovia (+3), 67% hieman pehmeitä (+1). 20,2 % koirista on pehmeitä (-2), joka ei vastaa ihanneprofiilia, mutta on hyväksyttävä tulos.

Luoksepäästävyys tarkoittaa koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koira, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväksi. Hyväntahtoinen on koira, joka osoittaa hyökkäävyyttä vain uhkaavissa tilanteissa. 83 % testatuista irlanninterriereistä on hyväntahtoisia, luoksepäästäviä ja avoimia (+3), joka vastaa rodun ihanneprofiilia. 17% koirista on luoksepäästäviä, aavistuksen pidättyväisiä (+2a).

Laukauspelottomuus: Laukausvarmaksi nimitetään koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut. Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhottomasti, mutta jotka selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokemattomiksi, ei laukausaroksi. Koira, joka reagoi laukauksiin epänormaalin kiihkeästi esim. haukkumalla, hyökkäämällä kohti ampujan suuntaa tai on muuten kiihkeän innostunut ympäristön tapahtumista ja haukkuu, mutta joka ei osoita hermostuneisuutta, kutsutaan paukkuärtyväksi. Laukausalttiiksi luokitellaan koira, joka reagoi selvästi, suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen rauhoittumatta tai hermostumatta enempää ja jonka sisäinen jännite ei nouse sellaiseen asteeseen, että selviä hermostuneisuuden oireita näkyisi. 48,9 % testatuista irlanninterriereistä on laukaisuvarmoja (+++) ja vastaavat rodun ihanneprofiilia. 36,2 % on laukauskokemattomia (++) ja 2,1 % paukkuärtyisiä (+). 7,4 % koirista on laukausalttiita (-), joka ei ole hyväksyttävä tulos.

Kennelliiton jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytettävällä koiralla on oltava hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni. Liialliset pelot tai aggressiiviset reaktiot eivät ole toivottuja missään rodussa. Koira voi pelästyä yksittäisissä epätavallisissa tai yllättävissä tilanteissa, mutta jos tällaiset tilanteet saavat koirat jatkuvasti pelokkaaksi tai vihaiseksi sen normaaliarjessa tai koiralla ei ole kykyä käsitellä ja palautua kiihtyneistä tunteistaan, pitää se tulkita liialliseksi reagoinniksi. Nykyisessä yhteiskunnassa on myös huomioitava,

että suurimman osan koirista tulee kyetä hyväksymään tietty määrä sosiaalista vuorovaikutusta tavallisesti käyttäytyvien vieraiden ihmisten kanssa.

Irlanninterrieri on rotumääritelmänsäkin mukaan aktiivinen, itsenäinen ja rohkea koira, ”sillä on leijonan rohkeus ja se taistelee sisukkaasti viimeiseen saakka”. Luonnetestissä rohkeus näkyy mm toimintakyvyssä, kovuudessa ja hermorakenteessa. Joka kolmas testatuista irlanninterriereistä ei täytä toimintakyvyn osalta rodun ihanneprofiilia, 20 % on pehmeitä ja 11 % on hermorakenteeltaan heikkoja. Lisäksi temperamentiltaan erittäin vilkkaiden osuus testatuista koirista on lähes neljännes. Jalostukseen käytettävissä koirissa on jatkossa kiinnitettävä selkeästi enemmän huomiota erityisesti näihin osa-alueisiin.

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus oli olla maatilojen yleiskoira. Se oli lasten ja pihan vahtikoira, tappoi pihapiirin pientuholaiset, toi ruoan pöytään. Toisin sanoen se metsästi pienriistaa nummilta. Rodulta ei vaadita rodunomaista käyttötulosta.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Tänä päivänä irlanninterrierit ovat erinomaisia pihapiirin pieneläimien tuhoajia ja monella koiralla on edelleen kohtalaisen voimakas metsästysvietti. Ne ovat myös lasten kavereita ja uskollisia ystäviä. Verijäljellä irlanninterrierit ovat usein luonnonlahjakkuuksia, jäljestämistä niille ei tarvitse erikseen opettaa. Tämän päivän irlanninterrieri on enemmän monipuolinen perhe- ja harrastuskoira kuin varsinainen metsästyskoira.

Kokeet

Irlanninterrieri on erittäin monipuolinen harrastuskoira niin luonteensa kuin kokonsa puolesta. Perinteiset harrastukset kuten tottelevaisuus, agility ja metsästyskoirien jäljestämiskoe ovat saaneet rinnalleen uudempia lajeja kuten valjakkohiihto, pelastuskoiratoiminta, vesipelastus jne.

Uutena harrastuslajina suositaan on kasvattamassa rallytoko, jossa irlanninterrierit ovat startanneet 100 kertaa eri luokissa v. 2014-2024. Noseworkissa startteja on ollut kaikkiaan 34 vuosina 2022-2024.

Yksi irlanninterrieri on suorittanut hypokoirakokeen vuonna 2019. Koira avustaa diabeetikko-omistajaansa arjessa.

Vuoden 2016 jälkeen yhtään irlanninterrieriä ei ole käynyt toko-kokeessa.

Taulukko 9. Metsästyskoirien jäljestämiskoe tulokset 2014-2024. Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

VOI

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
VOI1	2 tulosta	9 tulosta	12 tulosta	7 tulosta	8 tulosta	7 tulosta	7 tulosta	1 tulosta	5 tulosta		1 tulosta
VOI2		2 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	6 tulosta		1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
VOI3	2 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	1 tulosta		1 tulosta	1 tulosta		1 tulosta
VOI0	1 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	6 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	1 tulosta	7 tulosta	2 tulosta		2 tulosta
VOI-			1 tulosta	1 tulosta							
Yhteensä	5 tulosta	14 tulosta	21 tulosta	17 tulosta	18 tulosta	11 tulosta	9 tulosta	10 tulosta	9 tulosta	1 tulosta	5 tulosta

AVO

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
AVO1			1 tulosta	4 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	5 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	1 tulosta
AVO2	2 tulosta		2 tulosta		1 tulosta	3 tulosta	3 tulosta		3 tulosta	1 tulosta	
AVO3		2 tulosta	4 tulosta		3 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta
											ta
											ta
											ta

Yhteensä 10 tulosta 17 tulosta 32 tulosta 23 tulosta 29 tulosta 23 tulosta 22 tulosta 24 tulosta 19 tulosta 8 tulosta 11 tulosta

Vuosilta 2020 ja 2021 kaksi eri koiraa sai tuloksen Hirvikoirien jäljestämiskokeesta (HIRV-J1). Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeessa viidellä koiralla on tulos vuosilta 2017-2023.

Taulukko 10: Agilitykoekäynnit 2014 – 2024. Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

Agilitykoekäynnit 2024 - 2014													
Rekisterinum.	Uros/narttu	Nimi	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
FIN45988/03	u	Fardarrigh Volcanic											1
FIN13344/05	u	Karamell-IN Huligaani											8
FIN50369/05	n	Quiet Riot Boomtown Rat										2	12
FIN30007/07	n	MerryMac You Name It											6
FIN45953/07	n	Fardarrigh Ain't It Cool											12
FIN45952/07	u	Fardarrigh Another Star										8	32
FIN52556/08	n	Devilish Balderdash							2			3	3
FI34412/09	u	Dirk V. Irish Red										14	22
FI28839/09	u	Fardarrigh Cutting Edge											27
FI59713/09	u	Lurvendhalis Widfara								1	15	35	33
FI19445/10	n	Fardarrigh Dark Roast							24	32	37	53	53
FI49325/11	n	Devilish Cabernet							6	5	13		
FI49323/11	n	Devilish Champagne								2			
RKF 3811996	n	Darire Bria of Fire								4	12		
FI50947/13	n	Fardarrigh Hell Or High Water						10					
FI31571/15	n	Devilish Inside Joke	6	8	16	4	5						
FI52704/15	n	Devilish Know It All	11	25	13				8				
FI19612/17	n	Devilish Midsummer Night's Dream		7	2	15	5						
FI19611/17	n	Devilish Much Ado About Nothing				3							
FI26309/17	n	Devilish Nenagh	77	70	56	25							
FI32534/18	u	Racy Red Glenstal Aegir Of The Seas	4		2	2							
FI20713/19	n	Zing Up Esteri Tomula Daisy		6	9								
Yhteensä:			98	116	98	49	10	10	40	44	77	105	138

Taulukossa on listattu tarkasteluajanjaksolla kaikki agilityyn osallistuneet irlanninterrierit, jotka ovat Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmässä.

Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Irlanninterrierien omistajat eivät ole perinteisesti olleet kovin innokkaita näyttelyssä kävijöitä. Useimmiten näyttelyissä on ilmoitettu alle kymmenen koiraa ja samat koirat käyvät useaan kertaan eri näyttelyissä. Poikkeuksia Suomessa ovat vuosittain järjestettävä rodun erikoisnäyttely, jossa lukumäärä on yleensä useita kymmeniä koiria sekä isoimmat kansainväliset ns. tittelinäyttelyt. Tuloksia katsoessa on muistettava, että näyttelyihin osallistuu kuitenkin yleensä suhteellisen pieni osuus koko rodun kannasta.

Nykyisin irlanninterrierien kehäkäyttäytyminen on huomattavasti rauhallisempaa kuin mitä se oli vielä 1900-luvun loppupuolella. Tämä näkyy mm. siinä, että urokset pystytään arvostelemaan niin, että koirat ovat yhtä aikaa kehässä. Irlanninterrierien tulee olla ihmisiä kohtaan avoin ja ystävällinen. Sen tulee olla ympäristöstään kiinnostunut ja olla ns. aina valmiina. Nämä luonteenpiirteet eivät tänä päivänä aina toteudu näyttelyissä. Yksittäisiä arkoja yksilöitä tai tuomariin pidättyväisesti suhtautuvia yksilöitä on tavattu. Yhdistyksellä ei valitettavasti ole käytössään tilastoja, joiden perusteella voitaisiin saada virallista tietoa kehäkäyttäytymisestä.

Jaksolla 2014-2024 EVA-tuloksia on 1 (karvanlaatu) ja HYL 2 kpl, joiden tiedetään johtuvan kehäkäytöksestä.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Yksi rodun ominaispiirre on vähähaukkuisuus; koira ei hauku jäädessään yksin, eikä se reagoi ulkoa kuuluviin ääniin kovin herkästi. Rotu on aktiivinen ja vaatii riittävästi toimintaa tai se purkaa ylimääräistä energiaa tehden tuhoa kotona. Kesällä 2016 tehdyn terveystarkastuksen perusteella yksinolo-ongelmaa

ilmenee 28.7 %:lla koirista. Vastauksia saatiin yhteensä 108 koirasta. Vuoden 2022 terveystarkastuksessa 15 prosentilla koirista oli jonkinasteista yksinolo-ongelmaa. Vastauksia saatiin yhteensä 62 koirasta.

Seuraavan kyselyn kysymyksiin tulee kiinnittää huomioita, jotta niihin vastaaminen ei ole subjektiivista ja jotta niiden perusteella saadaan lisätietoa ongelmien syistä. Vakavista yksinolo-ongelmista kärsiviä koiria ei pidä käyttää jalostukseen. Pennunostajille annettava pentuopas on päivitettävä ja siinä on korostettava yksinoleamisen harjoittelua. Lisäksi luonnetestin tai -kuvauksen käyttöä jalostuksen apuvälineenä on korostettava. Kasvattajille on muistutettava, että pehmeys ja toimintakyvyttömyys eivät kuulu jalostuskoiran ominaisuuksiin. Yhdistyksen tulee myös järjestää omia luonnetestejä, koska niiden osallistumiskynnys on alhaisempi kuin muiden testien.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Yleensä urokset astuvat nartut normaalisti ja nartut saadaan astutettua melko helposti. Yksittäisiä tapauksia on ollut, jolloin joko uros ei ole astunut narttua tai narttu ei ole hyväksynyt urosta. Yhdistyksellä ei ole käytettävissä astutuskäyttäytymisestä tilastotietoa.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Kotioiloissa irlanninterrieri on yleensä rauhallinen ja viihtyy lähellä perhettään. Se on erittäin kiintynyt omistajiinsa, mutta on myös ystävällinen vieraita ihmisiä kohtaan. Se on aina valmis kaikkeen toimintaan varsinkin, jos se saa tehdä sen omistajansa kanssa. Se kulkee helposti mukana niin autossa, junassa, bussissa ja veneessä. Myös näyttelyiden perusteella voidaan sanoa, että sosiaalinen käyttäytyminen on vuosien aikana parantunut. Kun vielä 1990-luvulla varsinkin uroskehissä saattoi esiintyä rähinää, se on nykyisin selvästi harvinaisempaa.

Yleensä ottaen irlanninterrierit tulevat toimeen keskenään, varsinkin jos ne voivat kohdata toisensa vapaina. Urokset saattavat ottaa yhteen, mutta nartut sietävät toisiaan paremmin. Rotu on kuitenkin luonteeltaan temperamenttinen ja tulinenkin. Ei siis ole mitenkään mahdotonta, jos saman sukupuolen edustajat eivät siedä toisiaan.

Pelot ja ääniherkkyys

Irlanninterrierin kuuluu olla peloton ja utelias. Paukkuarkuus tai muunlainen ääniherkkyys ei kuulu sen luonteeseen. Luonnetestitulosten ja MH-luonnekuvausten perusteella 4,6 % koirista reagoi ampumiseen. Kesällä 2016 tehdyn terveystarkastuksen perusteella ilmeni, että 32,4 %:lla vastanneista koirista ilmenee ääniarkuutta muihinkin koviin ääniin, kuten ukkoseen ja ilotulitusraketteihin. Yksinolo-ongelmaa ilmenee 28.7 prosentilla koirista. Vastauksia saatiin yhteensä 108 koirasta. Tulosten perusteella rodussa tulee kiinnittää tarkemmin huomioita jalostuskoirien luonteisiin, sekä luonteiden kehitystä on seurattava. Vuoden 2010 kyselyssä vastaava luku oli 19 %.

Vuoden 2024 loppuun mennessä luonnetestatuista ja MH-luonnekuvatuista koirista 8,2 % on laukausalttiita. Vuoden 2022 terveystarkastuksessa 39,7 prosentilla koirista ilmeni ääniarkuutta kovia ääniä kohtaan, kuten ukkoseen ja ilotulitusraketteihin. Yksinolo-ongelmia ilmeni 15 prosentilla koirista. Vastauksia saatiin 62 koirasta.

Selvästi arkaa, vihaista tai voimakkaasti ääniin reagoivaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Rodussa ei ole tiedossa, että ikään liittyvät seikat vaikuttaisivat koirien käyttäytymiseen.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rodussa ei ole tiedossa, että rakenteelliset tai terveydelliset seikat vaikuttaisivat koirien käyttäytymiseen. Normaalarakenteinen koira ei kärsi liioitelluista piirteistä. Asiaa ei ole kuitenkaan enempää selvitetty.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmat

Lisääntynyttä luonteen pehmeyttä sekä reagoitua (pelkäämistä) koviin ääniin, kuten esim. ampumiseen, ukkoseen tai ilotulitusraketteihin esiintyy rodussa.

Terveyskyselyn perusteella yksinoloon liittyviä ongelmia ilmenee edelleen, joskin prosenttiluku on pudonnut 28:sta 15:een (vuosien 2016 ja 2022 terveystarkastukset). Yksinolo-ongelmat voivat liittyä liian pehmeään tai arkaan luonteeseen, mutta myös riittämättömään sosiaalistamiseen ja puutteelliseen kotikasvatukseen ja yksinolon harjoitteluun pentuiässä.

Pentuopas tulee päivittää. Ennen kaikkea rodun luonnetestimääriä tulee saada kasvatettua mm. yhdistyksen omilla luonnetesteillä.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Näyttelyissä voi havaita, että ulkonäköä painotetaan ylitse rotutyypillisen luonteen. Kaikki tuomarit eivät painota luonnetta samassa suhteessa kuin ulkonäköä tai eivät tunne rotumääritelmää riittävässä määrin. Yleensä ottaen näyttelyissä menestyneitä koiria, erityisesti uroksia, käytetään muita halukkaammin jalostukseen, eli luonne ei ole tärkein kriteeri. Koiramaailmassakin vaikuttava kova, joskus jopa kohtuuton, kilpailutilanne voi ajaa kasvattajia käyttämään koiria, jotka menestyvät näyttelyissä, mutta eivät ole luonteensa puolesta tyyppillisiä rodun edustajia.

Tuomarikoulutuksessa ja muissa keskustelutilaisuuksissa tulee rodunomaista luonnetta ja sen merkitystä painottaa. Lisätään luonnetestien tunnettavuutta ja hyväksymistä luentojen avulla sekä kannustetaan kasvattajia edelleen luonnetestaamaan (tai muulla Kennelliiton luonnetestillä: MH tai jalostustarkastuksen luonneosio) jalostuskoirat. Mahdollisimman moni kotikoira tulisi myös luonnetestata. Jalostusvalinnoissa luonteiden merkitystä tulee korostaa ja kasvattajien tulee kiinnittää tähän selvästi nykyistä enemmän huomiota. Tärkeintä on, että jalostukseen valitaan kaikin puolin arkielämässä ongelmattomia koiria.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulo vuosi sekä ohjelman muutokset

Rotu ei ole PEVISA-ohjelmassa.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rotu ei ole PEVISA-ohjelmassa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Irlanninterrieri on rotuna olemassa olevan tiedon perusteella varsin terve, vaikkakin rodussa esiintyy joitakin perinnöllisiä sairauksia.

Hyperkeratoosi

Hyperkeratoosi eli päkiänkovettumatauti on resessiivisesti periytyvä sairaus, joka on helppo tunnistaa ylimääräisestä sarveiskasvusta päkiöissä. Usein näillä koirilla myös karvapeite on huonolaatuinen ja kynnet ovat tasapaksut ja tästä syystä hankalat leikata. Pahimmillaan anturat ovat kipeät, ne kovettuvat ja halkeilevat ja liikkuminen on kivuliasta koiralle. Sairauden kontrolloimista jalostuksessa helpottaa

DNA-testi. Lisää tietoa periytymisestä ja geenitestistä löytyy mm: A Mutation in the FAM83G Gene in Dogs with Hereditary Footpad Hyperkeratosis (HFH) / (<http://journals.plos.org/plosgenetics/article?id=10.1371/journal.pgen.1004370>) / julkaistu toukokuussa 2014. Sairaus on Suomessa nykyään harvinainen. Viimeksi tapauksia on esiintynyt 1980-luvun alkupuolella. Näyttelyissä tuomareiden kuuluu tarkistaa jokaiselta koiralta vähintään yhden jalan anturat.

Vuoden 2022 terveystarkastuksessa oli geenitestillä todettu yksi kantaja. Suomen Irlanninterrierit ry on vuoden 2024 syksyllä tehnyt anomuksen DNA-tulosten lisäämiseksi jalostustietojärjestelmään.

Virtsakivet

Toinen rodussa maailmanlaajuisesti esiintyvä ja tunnustettu perinnöllinen sairaus on kystiinivirtsakivet (kystinuria).

Kystinuria on useilla koiraroduilla esiintyvä sairaus, jossa kystiini-aminohappo ei imeydy normaalisti takaisin elimistöön munuaistiehyistä, vaan kertyy virtsaan. Kertynyt kystiini saostuu, mikä johtaa vähitellen virtsakiteiden ja -kivien muodostumiseen, virtsateiden tukkeutumiseen, toistuviin virtsarakon tulehduksiin, verivirtsaisuuteen ja virtsaamisvaikeuksiin. Virtsaaminen on kivuliasta, virtsa tulee tiipoittain ja se voi olla veristä. Virtsaamistarve on usein tihentynyt ja koira virtsaa pieniä määriä kerrallaan. Virtsatietukos voi hoitamattomana johtaa koiran kuolemaan.

Kystinurian aiheuttaa sekä koirilla että ihmisillä usein mutaatio SLC3A1 geneissa. Geenituote on kuljettajaproteiini, joka kuljettaa neljää aminohappoa, kystiinia, lysiinia, ornitiinia ja arginiinia. Kuljettajien puutos johtaa aminohappojen kertymiseen ja näistä siis etenkin kystiini saostuu herkästi. (Lähde: https://www.mydogdna.com/crm/disorders/009_SLC3A1/fi/009_SLC3A1.pdf)

Kystinuria on munuaiskerästen sairaus, jossa kystiini-aminohappo ei imeydy normaalisti takaisin elimistöön ja johtaa kystiinin kertymiseen virtsaan. Sairaudesta tunnetaan koirilla ainakin kolme eri variaatiota, jotka poikkeavat periytymismalliltaan. Tyyppi I, autosomaalinen resessiivin (väistytävä) yhden geenivariantin periytymismalli, jolloin sairautta esiintyy sekä uroksilla että nartuilla. Tälle variaatiolle on kehitetty DNA-testi, jonka avulla saadaan selvitettyä koiran tila sairauden periyttämisen suhteen. Toinen variaatio on tyyppi II autosomaalinen dominoiva (vallitseva) periytymismalli, jolle on olemassa myös toimiva geenitesti.

Irlanninterriereillä esiintyvä kystinurian muoto on tyyppi III: sukupuoleen sidottu, ns. androgeeniriippuvainen muoto. Se ilmenee vain aikuisilla, kastroimattomilla uroskoirilla. Vielä ei ole varmistettu, mikä tämän variaation periytymismalli on, mutta myös nartut voivat periä tyyppi III kystinuriaa. Merkittävin androgeenihormoni uroskoirilla on testosteroni. Androgeenihormonit saavuttavat uroksilla lopullisen aikuisiän tason aikaisintaan kolmeen ikävuoteen mennessä, joten sairaus ilmenee yleensä vasta tämän jälkeen. Testosteronitasot eivät kuitenkaan vaikuta suoraan sairastuvuuteen. (Lähde: Cystinurie-Forschung beim Irish Terrier und Kromfohlländer / Nico Mauri, Tosso Leeb, Urs Giger/ 1Institut für Genetik, Vetsuisse Fakultät, Universität Bern, Bern, 2Section of Medical Genetics, School of Veterinary Medicine, University of Pennsylvania).

Kystinurian määrää voidaan selvittää useiden eri testien avulla, joista luotettavin toimivan geenitestin (Tyyppi I & II) jälkeen on COLA, ns. nitroprussiditesti, jolla tutkitaan neljän aminohapon, kystiinin, lysiin, arginiinin ja ornitiinin pitoisuudet virtsasta. Jokaiselle aminohapolle on määritetty oma raja-arvonsa ja kaikille yhteinen kokonaisarvo (700), jota ei tulisi ylittää. Mikäli koiralle on jo kehittynyt kiteitä tai kiviä, ne voidaan myös analysoida laboratoriossa. Samassa yhteydessä tulee tutkia myös virtsan pH-pitoisuus, jonka tulee olla < 7.

Mikäli koiran yhteisarvo on yli 700, voidaan koira laittaa varmistuksena muutaman kuukauden ajan erikoisruokavaliolle ja uusia testi noin kolmen-neljän kuukauden kuluttua. Jos arvo edelleen ylittää 700, pidetään koira tämän päivän tietämyksen valossa kystinuriakoirana. Tämä on kuitenkin vain suuntaa-antava testi, eikä niin tarkka kuin geenitesti. Koira, jolla on korkeat arvot, ei aina muodosta

kiviä ja toisaalta taas koira, jonka COLA-arvo on sallitun puitteissa eli < 700, voi kehittää virtsakiviä. Mikäli koira muodostaa virtsakiviä, tulee se ensi tilassa viedä eläinlääkäriin toimenpiteitä varten. Tyypin III ainoa hoito on uroksen kastrointi, minkä jälkeen koira voi elää normaalia elämää (*lähde: MyDogDNA*).

SIT ry on kerännyt COLA-testituloksia useiden vuosien ajan. Ensimmäiset testit määrittivät ainoastaan kystiin pitoisuutta virtsassa, ja viitearvona oli 179 mikromol/g. Viime vuosina käytössä on ollut COLA-testi. Yhdistykselle ilmoitettujen tulosten määrä on vähentynyt huomattavasti aikaisempiin vuosiin verrattuna, parin viime vuoden aikana on yhdistykselle toimitettu alle kymmenen tulosta / vuosi. Kesän 2016 terveyskyselyssä kolmella koiralla kerrottiin muodostuneen virtsakiviä. Vuoden 2022 terveyskyselyssä neljällä koiralla kerrottiin muodostuneen virtsakiviä.

Saksassa on seurattu sairauden levinneisyyttä rotuun. Vuosina 2002 – 2008 kirjattiin rotukirjaan (Zuchtbuch) yhteensä 2079 koira. Virtsakiviä raportoitiin muodostuneen 36 urokselle, mikä vastaa 1,73 % kokonaispopulaatiosta ja 3,5 % uroksista.

Vuonna 2024 irlanninterrierien III-tyypin kystinurian on todettu olevan polygeeninen sairaus, eikä geenitestiä ole saatu, vaikka useat tutkijat tai tutkijaryhmät ovat yrittäneet. Nyt on kuitenkin koossa riittävä määrä vertailukelpoisia näytteitä. Proteiiniköyhällä ruokavaliolla ei ole todettu olevan vaikutusta sairauden puhkeamisen kannalta. Kivien muodostuminen liittyy testosteroniin ainakin epäsuorasti. Sukupuolihormoniestolääkityksellä voidaan nopeasti saada kiteiden muodostuminen aisoihin, joskin ratkaisu on aina väliaikainen ja vain kastrointi mahdollistaa akuutisti sairaalle koiralle normaalin elämän (Dr. Ulrich Merschbrock Saksan irlanninterrieriyhdistykselle 14.04.2024).

Silmäsairaudet

Rodussa esiintyy perinnöllisiä silmäsairauksia. Silmiä tutkitaan kuitenkin vielä suhteellisen vähän eikä missään muualla kuin Suomessa. Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän tulosten perusteella rodussa esiintyy PRA:ta sekä eriasteisia kaiheja. Tarkasteluajanjaksolla (Taulukko 12) tutkituista koirista (195) kuitenkin 159 on todettu terveeksi, eli noin 82 %. Tarkastelujaksolla 2017-2024 tutkituista koirista (210) 90 % eli 189 on todettu terveeksi. Useimmiten sairastuneet koirat ovat voineet elää normaalia elämää.

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä eri sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on monta tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin.

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta.

Taulukko 11. Silmätutkimukset syntymävuoden mukaan - yhteenveto 2014-2024. Lähde: Suomen Kennelliitto jalostustietojärjestelmä

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2014	37	20	54 %	16	80 %
2015	31	18	58 %	16	89 %
2016	24	8	33 %	7	88 %
2017	33	13	39 %	12	92 %
2018	37	13	35 %	8	62 %
2019	41	14	34 %	13	93 %
2020	66	29	44 %	28	97 %
2021	33	5	15 %	5	100 %
2022	20	3	15 %	3	100 %
2023	47	6	13 %	6	100 %
2024	38	1	3 %	1	100 %

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	5
Distichiasis/Ektooppinen cilia, Todettu	2
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	113
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritetty, Epäilyttävä	1
Nukleaarinen katarakta, Todettu	1
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	2
PHTVL/PHPV, Sairauden aste 2 - 6	1
Posterior polaarinen katarakta, Todettu	1
PRA, Todettu	1
RD, geograafinen, Todettu	1
RD, multifokaali, Todettu	1
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, Todettu	1
Silmämuutosten vakavuus, Lievä	6
Silmämuutosten vakavuus, Vakava	2

Distichiasis tarkoittaa ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (*distichiasis*) tai luomen sisäpinnalta (*ektooppinen cilia*). Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona ja tila on koiralle kivulias. Silmän sarveiskalvon pinnalla ”uivat”, pehmeät *distichiasis*-ripset eivät yleensä aiheuta oireita.

Häntämutki eli hännän nikamavika

Hännän nikamavikaa pidetään rappeutumis- eli degeneraatioilmiönä. Häntään muodostuu ns. hännän koukku nikaman päiden pyöristyessä. Häntämutki on koiralla jo syntyessään. Irlanninterriereillä esiintyy

myös jonkin verran häntämutkaa. Toistaiseksi ei ole tiedossa yksilöitä, joilla häntämutka olisi aiheuttanut ongelmaa selkärankaan, vaan häntämutka esiintyy useimmiten hännän loppupäässä. Tällainen häntämutka ei vaivaa koiraa, vaan on enemmänkin kosmeettinen haitta. Jalostuksellisesti häntämutkat ovat kasvattajille ongelma, koska ne periytyvät, eikä voida määrittää mihin ja millainen mutka perinnöllisesti alttiissa yhdistelmässä syntyy. Yleinen suositus on, että häntämutkallista yksilöä ei tule käyttää jalostukseen. Suomen Kennelliitto on listannut häntämutkan myös ko. ohjeessa: *Yleiset periaatteet, jotka koskevat kaikkia rotuja ja joihin ulkomuototuomareiden tulee kiinnittää huomioita ulkomuotoarvostelussa.*

(http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/yleiset_periaatteet_ulkomuotoarvostelussa_paivitetty.pdf).

Sydänsairaudet

Rodussa tiedetään esiintyvän myös *sydänsairauksia, mm. dilatoivaa (laajentava) kardiomyopatiaa*, mutta vähäisistä tutkimustuloksista johtuen on vaikea selvittää sen levinneisyyttä sekä mahdollisia tunnettuja linjoja, joissa sairautta esiintyy. Kesällä 2016 tehdyssä terveystutkimuksessa kolmella koiralla (108:sta) oli kyseinen sairaus. Vuoden 2022 terveystutkimuksessa DCM oli todettu yhdellä koiralla 62:sta. Sydänkuuntelu kuuluu rodun jalostussuositukseen.

Dilatoiva kardiomyopatia (<http://www.kennelliitto.fi/dilatoiva-kardiomyopatia-dcm>) on sairaus, jossa sydänlihaksen etenevä rappeuma johtaa sydämen vasemman kammion laajentumiseen ja pumppausvoiman heikkenemiseen. Sairaus saattaa johtaa sydämen vajaatoimintaan ja koiran ennenaikaiseen menehtymiseen. Kennelliiton sydänohje ja jalostustietojärjestelmään kaikille roduille tallennettavat sydäntutkimustulokset voivat tulevaisuudessa antaa lisätietoa myös irlanninterriereillä esiintyvistä sydänsairauksista.

Allergiat ja autoimmuunisairaudet

Lähes kaikissa rodussa on nykyisin *ihosairauksia ja allergioita*. Irlanninterrierit eivät valitettavasti ole poikkeus tässä suhteessa. Tyypillisiä oireita mahdollisista allergioista ovat jatkuvat korvatulehdukset (hiivan aiheuttamia), anturoiden punoitus ja niiden nuoleminen sekä suupieliin kutina ja raapiminen. Allergiat ovat niin ihmisillä kuin koirillakin vaikeat todentaa edes testien avulla. Osittain tästä syystä tilastojen valossa katsottuna rodussa ihosairaudet eivät ole niin yleisiä (= allergiatestien tulosten perusteella ja/tai eläinlääkärin lausunnolla todennettu) kuin omistajien keskustelujen perusteella voisi päätellä. Allergioiden suoraa periytymistä ei ole voitu osoittaa, mutta ominaisuuteen liittyy periytyvä alttius. Osaltaan oireiden puhkeamiseen vaikuttaa ravinto sekä ympäristötekijät kuten esim. kuiva sisäilma, turkin epäpuhtaus jne.

Vuoden 2005 terveystutkimukseen vastauksista 16 % kerrottiin koiran olevan allerginen, vuoden 2010 luku oli 9 % ja vuonna 2016 vastaava luku oli noin 11 %. Vuoden 2022 terveystutkimuksessa allergiaoireita raportoitiin 11 % koirista.

Kesän 2016 terveystutkimuksessa *furunkuloosia eli tassunvälien tulehdusta* ilmeni noin 11 %:lla, *hiivaa* noin 15,7 %:lla. Vuoden 2022 terveystutkimuksessa furunkuloosia ilmeni 10 %:lla, hiivaa noin 10 %:lla. Furunkuloosilla tarkoitetaan karvatupen syvää tulehdusta. Kaikki varvasvälitulehdukset eivät ole furunkuloosia.

Allergista tai atopiasta kärsivää koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Silmätulehdukset ovat yleisiä rodussa varsinkin nuorilla koirilla (juveniili konjunktiviitti). Vuoden 2005 terveystutkimukseen osallistuneista 15 %:lla oli ollut kerran ja 25 %:lla kaksi tai useamman kerran, vuoden 2010 luvut olivat 24 % ja 20 % ja 2016 luvut olivat 23 % ja 24 %. Vuoden 2022 luvut olivat 11 % ja 8 %.

Viime vuosina rodussa tiedetään ilmenneen yksittäisiä *tapauksia autoimmuunitauteja*, mm. SLO

(Symmetrical Lupoid Onychodystrophy), SRMO (Steroid Responsive Meningitis), Addisonin tautia eli lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoimintaa, ja Cushingin tautia eli lisämunuaiseen kuorikerroksen liikatoimintaa. Kesän 2016 terveystarkastuksessa SLO:ta ja Addisonin tautia oli kahdella koiralla. Vuoden 2022 terveystarkastuksessa ilmoitettiin yksi SLO-epäily.

Mastikatorista myosiittia on aikaisemmin kutsuttu myös nimillä Eosinophilic myositis tai Atrophic myositis. MM on tyypillisesti sisäsiitosdepressiosta kertova autoimmuunisairaus, jossa elimistö tuntemattomasta syystä hyökkää purulihaksiston lihassäikeitä (2M-säikeet) vastaan. Tulehduksen seurauksena purulihaksiston lihassäikeet alkavat tuhoutua. Sairastuneet koirat ovat iältään usein noin 3-vuotiaita ja yhtäläillä kumpaakin sukupuolta. Tiedetyt rodut ovat alttiimpia taudille (saksanpaimenkoira, kultainen ja labradorinnoutaja, dobermanni, kingcharlesinspanieli).

Sairaus huomataan yleensä ensimmäisenä koiran leukojen jäykkyytenä. Leuat eivät avaudu kunnolla ja purulihakset ovat heikot ja/tai surkastuneet. Tila voi alkaa äkisti tai edetä asteittain. Akuutissa vaiheessa voi ilmetä purulihaksiston turpoamista (silmien pullistumista), kuumetta ja imusolmukkeiden turpoamista. Yleensä sairaus huomataan vasta kun lihaksisto ei toimi enää kunnolla. Koiran pään lihaksisto näivettyy, mikä aiheuttaa usein tunnusomaiset kuopat pääläen molemmin puolin ja poskien alueelle.

Suomessa tunnetaan neljä tapausta. Sairastuneet koirat voivat kortisonilääkityksen avulla saavuttaa remission, mutta sairaus saattaa vaikuttaa elinikään lyhentävästi. Usein kuolinsyy on kurkunpään halvaus tai aspiraatiopneumonia. Sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Muita vikoja

Rodussa on yleensä ottaen vähän ns. vikoja. Hammaspuutoksia esiintyy, mutta ne ovat yleensä premolaarien 1 ja 2 puutoksia. Hammaspuutoksista toivotaan mainintaa näyttelyarvosteluihin. Hammaskiveä kesän 2016 terveystarkastuksessa kerrottiin esiintyvän noin puolella vastanneista, 10 % koirilta hammaskiveä poistettiin useammin kuin kerran vuodessa. Vuoden 2022 terveystarkastuksen mukaan hammaskiveä poistettiin useammin kuin kerran vuodessa 3 prosentilla koirilta. Hampaiden säännöllinen harjaaminen estää hammaskiven muodostumista selvästi.

Joillakin koirilla on pigmenttipuutosta, mikä ilmenee kirsun värin haalistumisena. Rotumääritelmän mukaan muun värinen kuin musta kirsu on hylkäävä virhe.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Irlanninterrierit elävät keskimäärin terveen ja pitkäkän elämän. On tavallista, että vielä 10 vuoden iässä koirat ovat terveitä ja pirteitä, eikä ikä näy vielä arjen tilanteissa. Suhteellisen harvat koiranomistajat ilmoittavat Suomen Kennelliiton Jalostusjärjestelmään koiransa kuolinsyyntä. Tilastojen perusteella vanhuus ja kasvainsairaudet ovat yleisin syy koiran lopettamiselle. Huomio kiinnittyy kuitenkin keskimääräiseen elinikään, joka on reilu kymmenen vuotta.

Taulukko 12. Kuolinsyyt kautta aikojen. Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä, joulukuu 2024

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 4 kuukautta	1
Kurkunpään halvaus	11 vuotta 4 kuukautta	1
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 7 kuukautta	1
Epilepsia	4 vuotta 7 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	4 vuotta 11 kuukautta	1
Muu immunologinen sairaus	4 vuotta 11 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 2 kuukautta	50
Hermoston kasvain	8 vuotta 10 kuukautta	1
Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain	11 vuotta 9 kuukautta	2
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 4 kuukautta	16
Luun tai niveltien kasvain	4 vuotta 4 kuukautta	1
Lymfoma, imusolmuke-syöpä	7 vuotta 3 kuukautta	1
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	11 vuotta 10 kuukautta	9
Muu kasvainsairaus	11 vuotta 4 kuukautta	6
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	10 vuotta 11 kuukautta	10
Utarekasvain, nisäkasvain	12 vuotta 3 kuukautta	2
Virtsarakon kasvain	12 vuotta 6 kuukautta	2
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 7 kuukautta	8
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 4 kuukautta	3
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	6 vuotta 9 kuukautta	1
Salakavaluus tai arvaamattomuus	8 vuotta 0 kuukautta	1
Yksinolo-ongelmat	1 vuotta 5 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	11 vuotta 7 kuukautta	1
Nivelrikko, artroosi, muualla kuin lonkissa tai kyynärnivelsairaus	11 vuotta 7 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	11 vuotta 3 kuukautta	6
Haiman vajaatoiminta, EPI	10 vuotta 6 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	13 vuotta 0 kuukautta	1
Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	11 vuotta 0 kuukautta	4
Muu sairaus, jota ei ole listalla	10 vuotta 9 kuukautta	13
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	1 vuotta 0 kuukautta	1
Silmäsairaus	9 vuotta 3 kuukautta	1
Silmänpainetauti, glaukoma	9 vuotta 3 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	9 vuotta 9 kuukautta	7
Kortisolin vajaaperitys, Addisonin tauti	6 vuotta 2 kuukautta	1
Muu sisäeritysrauhasten sairaus	9 vuotta 6 kuukautta	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	11 vuotta 3 kuukautta	3
Sydänsairaus	10 vuotta 3 kuukautta	20
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	10 vuotta 7 kuukautta	7
Sydämen läppävuoto, endokardoosi	11 vuotta 10 kuukautta	4
Sydänlihassairaus, kardiomyopatia	8 vuotta 8 kuukautta	6
Sydänsairaus	10 vuotta 9 kuukautta	3
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 1 kuukautta	11
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 7 kuukautta	61
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 11 kuukautta	6
Kohtutulehdus, pyometra	9 vuotta 11 kuukautta	1
Munuaisten vajaatoiminta	14 vuotta 11 kuukautta	1
Muu virtsatie- tai lisääntymiselinten sairaus	8 vuotta 10 kuukautta	2
Virtsakivet tai virtsakiteet	11 vuotta 7 kuukautta	2
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	11 vuotta 9 kuukautta	34
Kaikki yhteensä	11 vuotta 3 kuukautta	225

Kennelliiton kuolinsyytilastossa 3 koiraa (1,4 %) on ilmoitettu lopetetuksi käytös- tai käyttäytymishäiriön vuoksi, keski-ikältään 5 v 4 kk.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Vuosittain pentueita syntyy keskimäärin 6,63. Pentueiden keskikoko on ollut tarkasteluajanjaksolla 2014-2024 keskimäärin 5,01 pentua, mikä osoittaa lievää nousua edelliseen JTO:hon nähden (ka 4,47).

Astumisvaikeudet

Rodussa urokset astuvat useimmiten normaalisti ja ongelmitta. Viime vuosina on ollut yksittäisiä tapauksia, jossa astunut uros on ollut steriili tai uros ei ole suostunut astumaan narttua.

Tiinehtymisvaikeudet

Yleisesti ottaen nartut tiinehtivät hyvin ja synnyttävät normaalisti ja hoitavat pennut hyvin. Viime vuosina on Suomessa kuitenkin ollut muutamia tapauksia, joissa narttu ei ole onnistuneesta astutuksesta huolimatta tiinehtinyt. Tilastotietojen tai muun tiedon puuttuessa on mahdotonta sanoa, mistä ns. tyhjäksi jäämiset johtuvat. Terveyskyselyssä, joka tehtiin vuonna 2005, pentuja oli ollut 26 %:lla nartuista. Synnytyksistä 86 % oli sujunut ongelmitta ja 14 %:ssa synnytyksistä oli turvauduttu eläinlääkärin apuun (lääkehoito, leikkaus). Vuoden 2010 kyselyssä pentuja oli ollut myöskin 26 %:lla nartuista ja näistä synnytyksistä 100 % oli sujunut ongelmitta. Kesän 2022 kyselyssä 28 %:lla nartuista oli ollut pentuja, yksi narttu oli jäänyt tyhjäksi.

Lisääntymiseen erikoistuneiden eläinlääkäreiden mukaan yleisin syy koirilla tiinehtymisongelmiin on väärä astutusajankohta.

Synnytysongelmat

Yksittäisiä heikkopolttoisia narttuja esiintyy, mutta rodussa tämä ei ole yleisesti ongelma. Yleensä nartut synnyttävät ilman ongelmia. Keisarinleikkaukseen joudutaan turvautumaan vain harvoin. Yksittäisiä kohtutulehduksia on esiintynyt, mutta tämäkään ei ole rodussa ongelma. Kesän 2016 terveystieteissä synnytysvaikeuksia oli ollut yhdellä nartun kahdessa eri synnytyksessä. Vuoden 2022 terveystieteissä synnytysvaikeuksia oli ollut kahdella nartulla. Rodun liioittelematon rakenne mahdollistaa normaali, sujuvat synnytykset.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Nartut hoitavat yleensä pentunsa itsenäisesti, niillä on riittävästi maitoa eikä lisäruokinnan tarvetta ole ensimmäisten viikkojen aikana. Irlanninterrierit ovat ihmisiä kohtaan luottavia, ja nartut päästävät vieraatkin katsomaan pentuja, kun ne ovat vasta muutaman viikon ikäisiä.

Pentukuolleisuus

Yksittäisiä kuolleita pentuja syntyy, mutta ne ovat edelleen rodussa harvinaisia. Yleensä syntyneet pennut ovat terveitä eikä pentukuolleisuus ensimmäisten viikkojen aikana ole yleistä.

Pentukuolleisuudesta ei ole tilastoa saatavilla.

Synnyttäiset viat ja epämuodostumat

Ei ole tilastotietoa saatavilla eikä rodussa ole kasvattajien keskusteluissa ilmennyt ongelmia.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Ei ole rodussa.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Keskeisimpiä terveysongelmia tällä hetkellä ovat virtsakivet, erityisesti puuttuvan DNA testin vuoksi. Iho-ongelmat ja allergiat ovat rodussa yleisiä keskustelun aiheita. Viralliset eläinlääkärin toteamat allergiatapaukset ovat vähäisiä rodussa, mutta koiranomistajien keskusteluissa ruoka-aine yliherkkyydet ovat yksi yleisimpiä terveysongelmia. Kesän 2016 kyselyssä noin 10 % koirista ilmoitettiin kärsivän allergiasta, joista vain vajaalla 5 %:lla oli allergiatestillä todettu allergia. Vuoden 2022 terveystieteissä 11 %:lla koirista ilmeni allergiaoireita, joista vain yksi on allergiatestillä todettu. Allergiat ja atopiat ovat

selvästi koiran elämänlaatuun vaikuttavia sairauksia eivätkä näistä kärsivät koirat ole jalostuskoiria. Perinnöllisiä silmänsairauksia esiintyy, mutta niiden osuus on edelleen suhteellisen pieni koko populaatiosta. Sydänsairauksien esiintymistä seurataan sydänkuunteluilla ja -ultrauksilla.

Ongelmien mahdollisia syitä

Virtsakivien perinnöllisyys jakaa edelleen maailmanlaajuisesti kasvattajien mielipiteitä. DNA-testin puuttuminen ja se tosiasia, että COLA-testin tulokset ovat edelleen virallisesti vain viitettä antavia, ovat useimmiten syitä, miksi osa kasvattajista eivät näe testin tuovan hyötyä. Suomi on edelleen edelläkävijä (uros)koirien COLA-testien suhteen. Muualla maailmassa COLA-testin yleisyys on vielä alhaista. Epätietoisuus sairauden perinnöllisyysmekanismista vaikuttaa osaltaan myös alhaiseen testausinnokkuuteen.

Kystinurian perinnöllisyys on nykyään ymmärretty. Se periytyy polygeenisesti, eikä ole todennäköistä, että siihen saataisiin DNA-testiä lähivuosina. Lisäksi sairautta viimeksi tutkineen Dr. Ulrich Merschbrockin mukaan tietyt sukulinjat puuttuivat kokonaan yli 200 koiran tutkimusnäytteistä.

4.4. Ulkomuoto

Rotumääritelmä

FCI:n hyväksymä rotumääritelmä on luettavissa liitteessä 3 sekä Suomen Kennelliiton sivuilta: http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/rotumaaritelmat/fci_3/3irlanninterr.pdf. Nykyinen rotumääritelmä on hyväksytty FCI:ssä 2.4.2001.

Rodun koirien näyttelykäynnit

Taulukko 13. Näyttelyissä käynnit 2014–2024. *Lähde: Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmä*

Vuosi	Luokka	Palkintosija						Yhteensä
		ERI	EH	H	T	EVA	HYL	
2014	Yhteensä	83% (242 tulosta)	15% (43 tulosta)	2% (6 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	291 tulosta
2015	Yhteensä	76% (177 tulosta)	21% (48 tulosta)	2% (5 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	232 tulosta
2016	Yhteensä	89% (251 tulosta)	10% (27 tulosta)	1% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	281 tulosta
2017	Yhteensä	90% (254 tulosta)	9% (25 tulosta)	1% (2 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	282 tulosta
2018	Yhteensä	85% (179 tulosta)	14% (29 tulosta)	1% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	210 tulosta
2019	Yhteensä	88% (213 tulosta)	12% (29 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	243 tulosta
2020	Yhteensä	79% (112 tulosta)	18% (26 tulosta)	2% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	141 tulosta
2021	Yhteensä	79% (182 tulosta)	18% (42 tulosta)	2% (4 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	229 tulosta
2022	Yhteensä	89% (270 tulosta)	10% (29 tulosta)	1% (3 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	303 tulosta
2023	Yhteensä	86% (163 tulosta)	14% (26 tulosta)	1% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	190 tulosta
2024	Yhteensä	89% (192 tulosta)	11% (23 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	216 tulosta
2014-2024	Yhteensä	85% (2235 tulosta)	13% (347 tulosta)	1% (31 tulosta)	0% (2 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (2 tulosta)	2618 tulosta

Suurin osa näyttelyssä käyneistä koirista on saanut laatuarvosteluksi ERI:n (erinomainen) tai EH:n (erittäin hyvä). Näiden kahden laatusijan osuus kaikista on peräti 98 %. Näin hyvä rodun kokonaistilanne tuskin on. Tilastoista jää näkemättä tulokset per koira. Toinen mahdollinen syy näin hyvälle tuloksille voi olla, että alempia laatuarvosanoja saaneet koirat ovat useimmiten kotikoiria, joiden omistajat tuskin tuovat samaa koiraa näyttelyyn useita kertoja.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksen tarkoituksena on kerätä jalostuksellisesti merkityksellistä tietoa koiran ulkomuodosta ja käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Yksittäisen koiran jalostustarkastus antaa tietoa koiran ominaisuuksista ja mahdollistaa myös vertailun rodun muihin koiriin, rodun keskitasoon ja rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) määriteltyihin

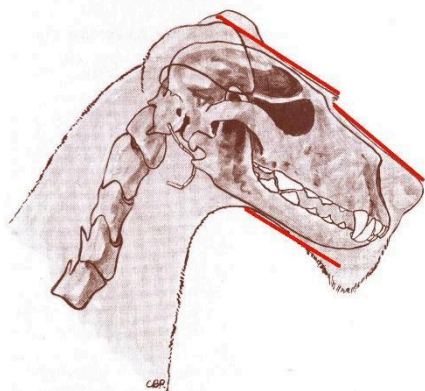
jalostustavoitteisiin. Rotujärjestö määrittelee ja julkaisee rodun ihannetulokset. Jalostustarkastuksen kehittäminen lähti liikkeelle Kennelliiton yleisen jalostusstrategian toimeenpanosta. Ennen tarkastusten aloittamista tulee rodulle laatia ihanneprofiili. Jalostustarkastuksen ohjeet tulivat voimaan 1.6.2015. Rodulle on määritetty ihanneprofiili vuoden 2017 alussa sekä luonnetestille että MH-testille. Yhdistys pyrkii järjestämään vuoden 2017 aikana Kennelliiton käyttäytymisen jalostustarkastuksen.

Jalostustarkastus on viimeksi järjestetty vuonna 2009. Tilaisuuteen kutsuttiin yhteensä 40 koiraa, joista vain 11 saapui paikalle. Yhdeksän (9) koiraa sai jalostussuosituksen ja kaksi (2) koiraa hylkäävän lausunnon. Hylätyt olivat pentuesisaruksia ja molempien hylkäyksen syynä oli purentavika. Urosten koon keskiarvo oli noin 49 cm ja narttujen vastaavasti noin 46 cm. Kaikki koirat olivat myös korkeuttaan pidempiä.

Vuonna 2018 jalostustoimikunta ilmoitti järjestävänsä jalostustarkastuksen. Valitettavasti vain alle 10 koiraa ilmoitettiin ja tilaisuus peruttiin.

Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Pää on irlanninterrierille yksi sen tärkeimmistä ominaispiirteistä. Oikeat mittasuhteet (pään pituuden tulee olla suhteessa kokonaisuuteen, kuono ja kallo ovat yhtä pitkät ja niiden ylälinjat ovat yhdensuuntaiset, kallo on hieman kiilamainen ja kuono ei saa olla suippeneva), pienet tummat silmät yhdessä oikein asettuneiden korvien kanssa muodostavat yhdessä koiran tyyppillisen ilmeen. Onkin sanottu, että ilman tyyppillistä irlanninterrierin ilmettä maailman paraskin irlanninterrieri on vain tavallinen koira.

Tyyppillinen tulinen, peloton ilme, tummat pienet silmät ja oikein asettuneet korvat.

Irlanninterrierin tulee olla yleisvaikutelmaltaan toimelias, eloisa, notkea ja jäntevä. Se on vankkarakenteinen olematta kuitenkaan kömpelö, sillä nopeus, kestävyys ja voimakkuus ovat olennaisia. Irlanninterrieri ei saa olla maatiaismainen eikä tanakka, vaan linjoiltaan nopealta vaikuttava ja tyylikkään virtaviivainen. Ollakseen tyylikkään virtaviivainen ("racy") irlanninterrierin tulee olla korkeuttaan pidempi. Mittasuhteiltaan se on lyhyen suorakaiteen muotoinen, ei missään nimessä neliömäinen.

Irlanninterrierin turkki on ehdottomasti trimmattava. Hyvin hoidettuna se suojaa koiraan niin kylmältä, viimalta ja sateelta kuin myös auringonpaahteelta. Turkki muodostuu pehmeästä pohjavillasta ja karkeasta peitinkarvasta. Peitinkarva nypitään useamman kerran vuodessa. Leikattu turkki menettää karkeuden ja värin eikä myöskään suojaa koiraan.

Yläkuvissa koirilla on oikeanlainen karvapeite, alakuvissa turkit ovat ylikasvaneita, peitinkarva vanhaa ja avonaista eikä enää suojaavaa.

Luonteeltaan irlanninterrierin tulee olla hyväntuulinen, ihmisystävällinen ja rohkea. Rotumääritelmässä luonne on erittäin tärkeä. Se on rotupiirre, eikä rotupiirteistä voida tinkiä. On muistettava, että rodun lempinimi on *daredevil* (uskalikko). Joskus koirat saattavat räjähtää toisilleen, mutta jos tilanne pysyy hallinnassa, näyttelyissä tästä ei tule rangaista. Sen sijaan liiaksi arkailevia koiria, joita täytyy kannatella näyttelykehässä, ei pidä palkita korkeimmalla arvosanalla.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Pää erottaa irlanninterrierin muista terriereistä. Näyttelykehässä palkitaan usein liian kapeita, tasaleveitä ns. kettuterrierin päitä samoin kuin aivan liian leveitä, raskaita ja paksuposkisia päitä korkeimmalla arvosanalla.

Mittasuhteiltaan irlanninterrierin kuuluu olla hieman korkeuttaan pidempi, ei missään nimessä neliömäinen. Narttu voi olla urosta pidempi. Koiran pituuden tulee muodostua pitkästä, poikkileikkaukseltaan ovaalinmuotoisesta rintakehästä eikä lanneosan pituudesta. *Säkäkorkeus* on määritelty vain yhdellä luvulla, mikä tarkoittaa englantilaiseen tyyliin uroksen korkeutta. Korkeus on rotumääritelmässä määritetty noin 18 tuumaksi, mutta käännös on luvun suhteen ylitarkka (45,5 cm). Kirjallisuudesta ei löydy määritelmää sanalle ”noin” eikä miten paljon luvusta voidaan poiketa, mutta irlanninterrieri on kooltaan airedalenterrierin ja kettuterrierin väliltä, ja tämä tarkkuus on riittänyt rotumääritelmän laatijoille. Rodun yksilöt ovat usein kookkaampia kuin 46 cm, mutta yleisesti katsotaan koon olevan riittävän lähellä rotumääritelmää, mikäli uroksen säkäkorkeus on alle tai tasan 50 cm. Narttujen tulisi olla hieman uroksia pienempiä.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun aikaisempi JTO on hyväksytty 2017. Jalostuspohjan laajentaminen ei ole sen jälkeen edistynyt toivotusti johtuen rodun suppeudesta kaikkialla maailmassa. Voittoisan ruotsalais kennelin koiria on liki kaikissa maailman sukutauluissa, ja lisäksi muissa maissa terveyden dokumentointi on vielä puutteellista. Lisäksi kasvattajien välinen yhteistyö on vähäistä eikä suunnitelmista puhuta etukäteen.

Sukusiitosprosentin kehitystä tarkasteltaessa edellisen JTO:n ja nykytilanteen välillä voidaan todeta tilanteen parantuneen, mikä selittyy useampien ulkomaalaisten urosten käytöllä. Samoin tehollinen populaatio on kasvanut verrattuna edelliseen JTO:hon. Toisaalta muutos voi olla silmänlumetta, koska koirat ovat kuitenkin sukua, vaikka tismalleen samoja koiria ei sukutauluissa näkyisikään.

Tavoite luonnetestattujen koirien määrän kasvusta ei ole toteutunut. Yhdistys ei ole järjestänyt omia luonnetestejä, joihin kynnys olisi ollut selvästi muita testejä matalampi. Myös koronavuodet ovat vaikuttaneet luonnetestattujen koirien määrään ja myös uusiin tuonteihin.

Uusien harrastuslajien, erityisesti rallytokon myötä koirien koekäynnit ovat jonkin verran lisääntyneet.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
<p>Jalostuspohja</p> <p>Tavoitteena on jalostuspohjan pitäminen vähintään nykyisellä tasolla.</p>	<p>Kannustetaan kasvattajia käyttämään harvemmin käytettyjä uroksia, niin suomalaisia kuin myös ulkomaalaisia.</p> <p>Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä eli käytännössä kahdeksan (8) pentua / koira.</p>	<p>Sukusiitosprosentti on laskenut keskiarvoon 1,33 % (edellinen JTO 1,6 %), mutta 10 uroksen ja 11 nartun kohdalla liikakäytön raja (8 jälkeläistä tai 2 pentuetta) on ylittynyt (yhteensä 18,6 prosentilla kaikista jalostukseen käytetyistä koirista). Kahdella uroksella ja kahdella nartulla on kolme pentuetta.</p> <p>Toisen polven suositellun enimmäismäärän 14 pentua ylittää 10 urosta ja 8 narttua.</p>
<p>Käyttäytyminen ja luonne</p> <p>Tavoitteena on nostaa luonnetestien tunnettavuutta ja saada koiranomistajien asenteet positiivisemmiksi luonnetestien suhteen.</p> <p>Vuosittain luonnetestattujen koirien lukumäärän nostaminen nykyiseltä tasolta 10 %:lla sekä erityisesti jalostukseen käytettävien luonnetestattujen koirien lisääminen 20 %:lla.</p>	<p>Käyttäytymisen ja luonteen tilannetta seurataan mm. terveystarkastuksilla (luonneosio). Kutsutaan luonnetestituomari kertomaan yleisesti luonnetestistä sekä erityisesti miten se soveltuu terriereille.</p> <p>Tuomarikoulutuksissa käsitellään irlanninterriereiden luonnetta sekä sen merkitystä rodunomaiseen käyttäytymiseen. Luodaan rodulle luonneprofiili Kennelliiton jalostustarkastusohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Terveystarkastus toteutettiin vuonna 2022.</p> <p>Luonnetestituomaria ei ole kutsuttu kertomaan luonnetestistä.</p> <p>Tällä hetkellä ei ole tietoa, miten tuomarikoulutuksissa käsitellään irlanninterriereiden luonnetta.</p> <p>Vuosittain luonnetestattujen koirien määrä on pysynyt ennallaan, keskiarvo 4 koiraa/vuosi. Koronavuodet ovat vaikuttaneet testeihin osallistumiseen, sekä se että yhdistys ei ole järjestänyt omia testejä.</p> <p>Luonnetestattujen urosten määrä 15 eniten jalostukseen käytettyjen urosten osalta on lisääntynyt +50 % (20 % uroksista). Nartuilla vastaava määrä on lisääntynyt +200 % (40 % nartuista).</p> <p>Jalostustarkastuksen</p>

		luonneprofiilia ei ole luotu.
<p>Käyttöominaisuudet</p> <p>Halutaan säilyttää soveltuvuus seuraaviin alkuperäisiin tarkoituksiin: kykenevä itsenäiseen työskentelyyn, olla perheen lemmikki ja vahtikoira ja olla ehdottoman ihmisystävällinen ja luotettava lasten kanssa ja nykyään myös olemalla monipuolinen harrastuskoira.</p>	<p>Kannustetaan koiranomistajia harrastusten, kilpailujen, kokeiden ja luonnetestien pariin. Julkaistaan lajikokeilukokemuksista yhdistyksen julkaisussa Irski-lehdessä. Palkitaan vuosikokouksessa eri harrastuksissa kunnostautuneita koiria.</p>	<p>Vuoden voitokkaimmat näyttely-, mejä-, agility-, rallytoko- ja noseworkkoirat palkitaan vuosittain vuosikokouksessa.</p> <p>Irski-lehdessä on julkaistu lajiesittelyjä.</p>
<p>Terveys ja lisääntyminen</p> <p>Jalostuskoirien tulee olla terveitä ja hyväluonteisia. Sellaisten sairauksien osalta, joissa kantajat voidaan tunnistaa, käytetään kantajia harkiten ja yhdistetään vain terveellä yksilöllä.</p> <p>Koirien pitää pystyä luonnolliseen lisääntymiseen, toisien sanoen astutuksiin ja synnytyksiin.</p>	<p>Kerätään ja julkaistaan tietoa rodun terveystilanteesta. Kannustetaan kaikkia irlanninterrierien omistajia osallistuman terveystutkimuksiin sekä viemään koiriaan terveystarkastuksiin. Muistutetaan myös täyttämään kuolinpäivämäärä sekä -syy Kennelliiton jalostustietojärjestelmään. Kannustetaan jäseniä avoimeen ja positiivisen asenteeseen terveystutkimusten suhteen. Kartoitetaan ja seurataan rodun tilannetta terveystutkimusten ja kyselyiden avulla sekä järjestämällä jalostustarkastuksia.</p>	<p>Terveyksykysely toteutettiin vuonna 2022. Terveystilanteesta on julkaistu tietoa Irski-lehdessä.</p> <p>Jalostustarkastus oli suunnitteilla vuonna 2018, mutta peruttiin vähäisen osallistujamäärän vuoksi.</p>
<p>Ulkomuoto</p> <p>Vältetään kaikkia rakenteellisia ylilyöntejä ja säilytetään rodun soveltuvuus sen käyttötarkoitukseen.</p>	<p>Järjestetään vuosittainen erikoisnäyttely, jonne pyritään saamaan rotua tuntevia tuomareita, mielellään kasvattajatuomari. Järjestetään jalostustarkastus. Ylläpidetään ajantasaista materiaalia ulkomuototuomareiden perehdyttämiseksi.</p>	<p>Erikoisnäyttely on järjestetty vuosittain, paitsi vuonna 2023. Vuodelle 2018 suunniteltu jalostustarkastus peruttiin vähäisen osallistujamäärän vuoksi.</p> <p>Ulkomuototuomareiden koulutusmateriaali on ajan tasalla.</p>

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohjan ylläpitäminen pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla. Koirien elinkyvyn ja elämän laadun alenemista aiheuttavien sairauksien lisääntyminen pyritään estämään. Koirien luonteiden ja ulkomuodon säilyttäminen niin, että koirat ovat edelleen soveltuvia alkuperäiseen tehtäväänsä maatalon pihakoirona ja metsästyskoirona sekä toimimaan monipuolisena harrastuskoirona.

Jalostuspohja

- jalostuspohjaa pyritään laajentamaan hakemalla uusia ratkaisuja entistä ennakkoluulottomammin
- aletaan selvittää roturisteytysten mahdollisuuksia
- pyritään saamaan isät/emät-suhde lähelle yhtä
- sukusiitosaste pyritään säilyttämään alhaisena tinkimättä terveystutkimuksista
- käytetään myös iäkkäämpiä, terveitä ja hyväluonteisia rodunomaisia uroksia
- jalostusyksilöillä tulisi olla enintään yksi pentue vuodessa ja elinaikanaan korkeintaan 2 pentuetta

Käyttäytyminen ja luonne

- lisätään kasvattajien, omistajien ja pennunostajien tietämystä rodun luonteesta ja rodunomaisesta käyttäytymisestä
- kasvattajia opastetaan kiinnittämään huomiota pennun ostajien ohjaukseen irlanninterrierin kasvattamisessa yhteiskuntakelpoiseksi sekä mukavaksi perhe- ja harrastuskoiraksi
- pyritään nostamaan luonnetestattujen, MH-kuvattujen tai käyttäytymisen jalostustarkastuksessa käyneiden koirien määrää ja painotetaan testaamisen tärkeyttä jalostusyksilöillä
- **arvoja, hermostuneita tai aggressiivisia yksilöitä ei käytetä jalostukseen**

Käyttöominaisuudet

- pyritään säilyttämään irlanninterrieri, joka kykenee itsenäiseen työskentelyyn, on perheen lemmikki ja hyvä vahtikoira sekä ehdottoman ihmisystävällinen ja luotettava lasten kanssa. Koiran tulee myös olla monipuolinen harrastuskoira.

Terveys ja lisääntyminen

- tavoitteena on terve ja pitkäikäinen koira
- koirien pitää pystyä luonnolliseen lisääntymiseen
- jalostusyksilöiden tulee olla virallisesti silmätarkastettuja ja sydänkuunneltuja tai -ultrattuja
- vähintään yhdistelmän toisen osapuolen tulee olla hyperkeratoosin suhteen geenitestattu ei-kantaja tai vanhempiensa testitulosten perusteella ei-kantaja. Kantajan saa yhdistää terveen ei-kantajan kanssa
- uroksella tulee olla COLA-tulos
- jalostusyksilöille suositellaan virallista lonka-, selkä- ja kyynärkuvausta

Ulkomuoto

- säilyttää rodun hyvä ulkomuodollinen taso
- säilyttää rotumääritelmän mukainen rakenne ja rotutyypilliset piirteet ilman liioittelua

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksien jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostukseen käytettyjen koirien tulee olla terveitä ja luonteeltaan tasapainoisia sekä rotumääritelmän

mukaisia. Jalostussuositukset hyväksytään yhdistyksen yleiskokouksessa (syyskokouksessa) joka toinen vuosi.

Suomen Irlanninterrierit ry:n (SIT) jalostussuositukset vuosille 2024-2025 (lähde: Suomen Irlanninterrierit ry / kasvatus ja jalostus / jalostussuositukset: <http://www.irlanninterrieri.fi/jalostussuositukset/>):

1. Nartun ikä tulee olla synnytyshetkellä vähintään 2 vuotta ja enintään 7 vuotta, ensisynnyttäjä korkeintaan 5 vuotta. Uroksen ikä astutushetkellä vähintään 15 kuukautta.
2. Pentueen molemmilla vanhemmilla tulee astutushetkellä olla näyttelystä vähintään laatuarvostelu EH vähintään 15 kk:n ikäisenä tai puoltava jalostustarkastuslausunto.
3. Molemmilla vanhemmilla tulee astutushetkellä olla voimassa oleva, virallinen silmäpeilaustulos, jossa ei ole todettu perinnöllisiä silmäsairauksia. Peilaustulos on voimassa 18 kk sen ottamisesta. Koiralle, joka on saanut distichiasis, PHPV / PHTVL aste 1., PPM iris-iris tai mRD -diagnoosin, tulee valita puolisoksi ko. sairauden osalta terve koira.
4. Uroksella tulee olla COLA-tulos. Jalostushetkellä alle 4-vuotiaana testatulle urokselle COLA-testitulos on voimassa yhden vuoden. Yli 4-vuotiaana testatulle urokselle riittää yksi COLA-testitulos.
5. Molemmilla vanhemmilla tulee olla sydänkuuntelu/-ultra ilman merkkejä sydänsairaudesta. Mikäli sydänkuuntelun sivuääni on II tai enemmän, edellytetään sydänultraa, jonka tulos oltava terve (ei osoita merkkejä sydänsairaudesta). Fysiologinen sivuääni on sallittu.
6. Vähintään toisella vanhemmalla tulee olla hyperkeratoosin geenitesti tuloksella terve TAI vähintään toinen vanhempi on omien vanhempiensa geenitestien perusteella terve. Kantajan saa yhdistää ainoastaan terveeksi tutkittuun.

Aminohappojen viitearvot ovat seuraavat:

Aminohappo	< 1 v	1 – 5 v	yli 5 v
kystiini	74 – 948	0 – 179	26 – 225 µmol /gCrea
ornitiini	0 – 89	0 – 99	0 – 52 µmol/gCrea
lysiini	31 – 231	23 – 79	45 – 100 µmol/gCrea
arginiini	0 – 79	0 – 59	0 – 55 µmol/gCrea

Pakastesperman osalta noudatetaan keräyshetkellä voimassa ollutta ohjeistusta sen arvioimiseksi, täyttääkö pentue yhdistyksen jalostussuositukset.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Irlanninterrierin kohdalla tämä tarkoittaa kahdeksaa jälkeläistä tai kahta pentuetta.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Suomen Irlanninterrierit ry toimii rotujärjestönsä Suomen Terrierijärjestön alaisena rotua harrastavana yhdistyksenä. Sen ensisijaisena tehtävänä on saada kasvattajat työskentelemään yhdessä, niin että rodun tulevaisuus turvataan. Yhdistyksen velvollisuutena on neuvoa uusia harrastajia, antaa kasvattajille heidän tarvitsemaansa tietoa ja tiedottaa sekä valistaa muuta yleisöä irlanninterriereiden hyvistä ja monipuolisista ominaisuuksista niin, että rodun pariin saadaan niin uusia harrastajia kuin myös kasvattajia.

SIT ry:n tulisi kaikessa toiminnassaan pyrkiä edistämään rodun etua niin Suomessa kuin myös kansainvälisissä yhteyksissä. Sen tulee kannustaa, luoda positiivista ilmapiiriä harrastukselle ja kasvatustoiminnalle. Yhdistyksellä on internet-sivustot (<http://www.irlanninterrieri.fi/>) sekä keskustelupalsta "Suomen Irlanninterrierit ry" Facebookissa (<https://www.facebook.com/groups/101509166680362/>). Yhdistys julkaisee neljästi vuodessa ilmestyvää IRSKI-lehteä sekä pitää omaa rotupalstaa Terrilife-lehdessä, joka on neljästi vuodessa julkaistava STJ ry:n jäsenlehti.

Jalostuspohja

- Kannustetaan kasvattajia käyttämään harvemmin käytettyjä uroksia, niin suomalaisia kuin myös ulkomaalaisia. Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä eli käytännössä kahdeksan pentua / koira.

Käyttäytyminen ja luonne

- Käyttäytymisen ja luonteen tilannetta seurataan terveystarkastuksella (luonneosio), luonnetesteillä, MH-kuvauksilla sekä käyttäytymisen jalostustarkastuksilla
- Kutsutaan luonnetestituomari kertomaan yleisesti luonnetestistä sekä erityisesti miten se soveltuu terriereille
- Tuomarikoulutuksissa käsitellään yhä painokkaammin irlanninterriereiden luonnetta ja rodunomaista käyttäytymistä
- Järjestetään omia luonnetestejä
- Luodaan rodulle luonneprofiili Kennelliiton jalostustarkastusohjeiden mukaisesti

Käyttöominaisuudet

- Kannustetaan koiranomistajia harrastusten, kilpailujen, kokeiden ja luonnetestien pariin
- Yhdistyksen IRSKI-lehdessä tuodaan esille eri lajeja harrastavia koirakkoja
- Palkitaan vuosikokouksessa eri harrastuslajien koiria

Terveys ja lisääntyminen

- Kerätään ja julkaistaan tietoa rodun terveystilanteesta
- Kannustetaan kaikkia irlanninterrierien omistajia osallistumaan terveystarkastuksiin ja viemään koiriaan terveystarkastuksiin
- Muistutetaan täyttämään kuolinpäivämäärä sekä -syy Kennelliiton jalostustietojärjestelmään
- Kannustetaan jäseniä avoimeen ja positiiviseen asenteeseen terveystarkastusten suhteen
- Kartoitetaan ja seurataan rodun tilannetta terveystutkimusten ja kyselyiden avulla. Rotuyhdistys kerää myös epäviralliset tulokset
- Järjestetään jalostustarkastuksia

Ulkomuoto

- Järjestetään vuosittainen erikoisnäyttely, jonne pyritään saamaan rotua tuntevia tuomareita, mielellään kasvattajatuomari
- Järjestetään jalostustarkastus
- Uudistetaan koulutusmateriaalia ulkomuototuomareiden perehdyttämiseksi

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Vahvuudet:	Heikkoudet:
<p>Rotuun sitoutuneet kasvattajat (mukana toimii edelleen muutama SIT ry:n perustajajäsen)</p> <p>Rotu ei ole muotirotu, kysyntä on maltillista eivätkä kasvattajat teetä pentuja rahastusmielessä</p> <p>Alhaisina pysyneet sukusiitosprosentit Suomessa</p> <p>Terveystarkastusten lisääntyminen</p> <p>Monipuolinen harrastuskoira</p> <p>Rodun harrastajien hyvä rotutuntemus ja mahdollisuus kertoa rodusta</p> <p>Edelleen suhteellisen terve ja pitkäikäinen rotu</p>	<p>Kystinurian DNA-testin puuttuminen</p> <p>Maailmanlaajuisesti pieni geenipopulaatio</p> <p>Vähän aktiivisia kasvattajia ja vähäinen yhteistyö (esim. tuontikoirien hankinnassa)</p> <p>Suomalaisten kasvattajien alhainen yhteistyö rodun kehittämiseen yhdistystasolla</p> <p>Jäsenmäärältään pienehkö yhdistys, aktiivisten resurssien niukkuus ja / tai toimikuntien tai kerhojen sisänpäinkääntyneisyys</p> <p>Vanha väärennlainen maine ”punaisena paholaisena”, ärhäkkänä terrierinä</p> <p>Alhainen kiinnostus terveystutkimuksiin (erityisesti muualla kuin Suomessa)</p>
Mahdollisuudet:	Uhat:
<p>Kystinurian DNA-testi</p> <p>Uudet jäsenet, ja sitä kautta uudet kasvattajat</p> <p>Tiedonsaamisen helpottuminen globalisaation ja internetin myötä</p> <p>Kasvattajien hyvät henkilökohtaiset suhteet ulkomaalaisiin kasvattajiin</p> <p>Aktiivinen ja positiivinen rodun esilletuominen monipuolisena harrastuskoirana erilaisissa harrastuspiireissä, näyttelyissä / tilaisuuksissa ja sosiaalisessa mediassa.</p>	<p>Kystinurian DNA-testin edelleen viivästyminen</p> <p>Tiedettyjen terveysongelmien lisääntyminen</p> <p>Uusien perinnöllisten sairauksien ilmaantuminen</p> <p>Jalostuspohjan kaventuminen -> liiallinen yksittäisten jalostuskoirien käyttäminen (erityisesti urosten kohdalla)</p> <p>Rodun ei-tyypillisten ominaisuuksien suosiminen mm. näyttelyissä alkaa vaikuttaa kasvattajien jalostuspäätöksiin -> oikeantyyppiset ja -luonteiset koirat vähenevät</p> <p>Pentueiden teettäminen kaupallisten eikä jalostuksellisten syiden takia</p> <p>Rodun harrastajien vieraantuminen yhdistyksestä</p> <p>Ulkomaalaisten koirien kohdalla terveystutkimusten puuttuminen ja vähäiset terveystiedot</p> <p>Jalostuskoirien saaminen ulkomailta vaikeutuu</p>

Vahvuudet, heikkoudet, uhat ja mahdollisuudet ovat edelleen samat.

Varautuminen ongelmiin

Ongelma	Toteutuessaan merkitsee	Varautuminen	Miten vältetään
Kystinurian DNA-testin puuttuminen	Jalostukseen käytetään sairauden kantajia Sairastuvien koirien lukumäärä nousee Jalostusurosten lukumäärä laskee,	<ul style="list-style-type: none"> - COLA-testit ja tulosten analysointi - Virtsakiviä muodostaneiden koirien tiedon saaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Uusintayhdistelmiä ei tehdä - Tunnettujen periyttäjiä jättäminen pois jalostuksesta - COLA-testi

	jolloin jalostuspohja kaventuu entisestään	<p>yhdistykselle & tiedottaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilinjaisten koirien käyttö jalostuksessa - Seurataan DNA-testin kehitystä ja osallistutaan tutkimukseen mahdollisuuksien mukaan - Pyritään vaikuttamaan rodun harrastajien asenteisiin positiivisesti 	<p>oikeanlaisella määrityksellä osaksi jalostussuositusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Testataan uroksia, erityisesti jalostusuroksia
Perinnölliset sairaudet lisääntyvät (muut kuin kystinuria)	Jalostuspohja kapenee Sairastuneiden koirien lukumäärä kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään siihen, että jalostukseen käytettävät koirat on tutkittuja ja terveitä 	<ul style="list-style-type: none"> - Terveyskyselyt, tulosten analysointi ja julkaisu - Tunnettuja kantajia ei yhdistetä
Luonneongelmien lisääntyminen	Rotu ei enää sovellu harrastuskäyttöön Rodun luonteen muuttuminen	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään siihen, että jalostukseen käytettävillä koirilla olisi jokin luonnetta mittaava tulos 	<ul style="list-style-type: none"> - Kasvattajien ja omistajien tietotaidon lisääminen luonneasioissa - Kannustetaan kilpailuihin ja kokeisiin - Laaditaan käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiili
Yksilömäärän lasku	Jalostuspohja kapenee entisestään	<ul style="list-style-type: none"> - Käytetään jalostukseen lisääntymiskykyisiä erisukuisia linjoja ja yksilöitä 	<ul style="list-style-type: none"> - Kannustetaan uusia kasvattajia rotuun - Kannustetaan kasvattajia yhteistyöhön siitosurosten hankinnassa - Kannustetaan kasvattajia hakemaan entistä laajakatseisemmin uusia sukulinjoja

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti	Vuosi	Tehtävä tai projekti
2016	<p>Saadaan rodulle hyväksytty JTO</p> <p>Valmistellaan jalostustarkastus vuodelle 2017 (ml. luonteen ihanneprofiilin tekeminen)</p> <p>Järjestetään luento joko terveyteen tai luonnetestiin liittyvä. Vaihtoehtoisesti suunnitellaan 2016 ja järjestetään vuonna 2017</p> <p>Kehitetään jalostustoimikunnan alisivustoa yhdistyksen nettisivuilla</p> <p>Seurataan virtsakivien DNA-testitutkimuksen edistymistä, osallistutaan tarvittaessa tutkimukseen</p>	2025	<p>Uusi päivitetty JTO vuosille 2025-2029 astuu voimaan</p> <p>Kehitetään jalostustoimikunnan/kasvattajien alisivua webbisivuilla</p> <p>Seurataan kystinuriatutkimusta</p> <p>Järjestetään erikoisnäyttely ja mejä-ko</p> <p>Järjestetään kasvattajapäivä ja luonnetestituomarin luento sekä päivitetään jalostussuositukset</p> <p>Järjestetään luonnetesti</p> <p>Hyperkeratoosin DNA-testituloksia aletaan tallentaa Kennelliiton jalostustietojärjestelmään.</p> <p>Selvitetään käyttäytymisen jalostustarkastuksen ihanneprofiilin luomista.</p>
2017-2021 vuosittain	<p>Terveystilanteen seuranta</p> <p>Järjestetään erikoisnäyttely</p> <p>Järjestetään vähintään yksi vuosittainen luonnetesti</p> <p>Järjestetään jalostustarkastus Kennelliiton edellyttämällä tavalla</p> <p>Seurataan virtsakivien DNA-testitutkimuksen edistymistä, osallistutaan tarvittaessa tutkimukseen</p>	2026	<p>Terveystilanteen seuranta</p> <p>Erikoisnäyttely ja mejä-ko</p> <p>Seurataan kystinuriatutkimusta</p> <p>Järjestetään jalostustarkastus/luonnetesti</p> <p>Järjestetään kasvattajapäivä</p>
2017	<p>Terveys- tai luonnetestiluento, ellei järjestetty 2016</p> <p>Järjestetään Silmien ja COLA testin joukkotarkastus</p> <p>Kehitetään jalostustoimikunnan alisivustoa yhdistyksen nettisivuilla tekemällä mm. avoin terveyspalautte nettilomake yhdistyksen nettisivuille, muut terveystulokset</p>	2027	<p>Terveyskyselyn valmistelu</p> <p>Erikoisnäyttely ja mejä-ko</p> <p>Seurataan kystinuriatutkimusta</p> <p>Järjestetään kasvattajapäivä ja päivitetään jalostussuositukset</p>
2018	<p>Terveyskyselyn koonti ja purku</p>	2028	<p>Terveyskysely</p> <p>Erikoisnäyttely ja mejä-ko</p> <p>Järjestetään kasvattajapäivä</p> <p>Seurataan kystinuriatutkimusta</p> <p>Järjestetään jalostustarkastus/luonnetesti</p>
2019	<p>JTO:n jalkauttaminen</p>	2029	<p>Terveyskyselyn koonti ja purku</p> <p>Uuden JTO:n työstäminen ja hyväksyttäminen vuosille 2030-2034</p> <p>Erikoisnäyttely ja mejä-ko</p>

			Seurataan kystinuriatutkimusta Järjestetään kasvattajapäivä ja päivitetään jalostussuositukset
2020	JTO:n jalkauttaminen		
2021	JTO:n päivitys Terveyskysely JTO:ta varten		

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

JTO:n vaikutuksia seurataan ohjelman päivitysten yhteydessä. Rodulla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

7. LÄHTEET

Vihreän saaren punainen paholainen, Irlanninterrierin rotumääritelmän tulkintaohje, Jetta Tschokkinen 2006.

Suomen Kennelliitto: www.kennelliitto.fi/

Suomen Kennelliitto / Koiranet - [Koiranet Jalostustietojärjestelmä](#)

Gorge Kidd: The Irish Terrier

E.S. Montgomery: The Complete Irish Terrier

F.M. Jowett: Irish Terrier Irish Terrier Club of America: Book of the breed, 1987

https://www.thekennelclub.org.uk/media/686108/irish_terrier.pdf

[Irish Terrier breed Irish Terrier - The Kennel Club](#)

www.thekennelclub.org.uk

<https://www.thekennelclub.org.uk/media/1fwommx3/10-yearly-breeds-stats-terrier.pdf>

<https://www.thekennelclub.org.uk/media/fdunkwk1/quarterly-breed-stats-terriers.pdf>

<https://www.thekennelclub.org.uk/media/5682/10-year-vulnerable-breed-stats.pdf>

<https://kc-media-production.azureedge.net/media/fdunkwk1/quarterly-breed-stats-terriers.pdf>

Non-Type 1 Cystinuria Marker DNA Test for Mastiff-Type Breeds:

<http://www.mcoamastiff.com/images/CystNonType1QA2013Jan04.pdf>

8. LIITTEET

LIITE 1: Irlanninterrierin suomenkielinen FCI rotumääritelmä

LIITE 2: Suoritetut terveystutkimukset 2014-2024

LIITE 3: MH-luonnekuvauksen ihannetulosprofiili

LIITE 1. Rotumääritelmä

http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/attachments/rotumaaritelmat/fci_3/3irlanninterr.pdf

Ryhmä: 3

FCI:n numero: 139 Hyväksytty: FCI 2.4.2001 SKL-FKK 8.6.2002

IRLANNINTERRIERI (IRISH TERRIER) Alkuperämaa: Irlanti

KÄYTTÖTARKOITUS: Monipuolinen maalaistalon pihakoira, perheen lemmikki, vaaroja ja kipua pelkäämätön vahti- ja metsästyskoira.

FCI:n LUOKITUS: Ryhmä 3 terrierit Alaryhmä 1 suuret ja keskikokoiset terrierit

Käyttökoetulosta ei vaadita

LYHYT HISTORIAOSUUS: Irlannista on lähtöisin neljä terrierirotua, jotka kaikki eroavat selvästi Manner-Euroopan ja Englannin terriereistä. Nykyisin virallisesti irlanninterrieriksi kutsuttu rotu saattaa olla vanhin irlantilaisista terrieriroduista; asian todeksi osoittaminen on vaikeaa, koska historiallista lähdeaineistoa on hyvin vähän. Ennen 1880-lukua irlanninterrierin väri ei ollut vielä vakiintunut. Punaisen lisäksi koirat saattoivat olla mustia ruskein merkein tai juovikkaita. 1800-luvun lopulla pyrkimyksenä oli jalostuksella karsia mustaruskeat ja juovikkaat, ja 1900-luvun alkaessa kaikilla irlanninterriereillä oli punainen karvapeite. Punainen irlanninterrieri näkyi pian näyttelykehissä niin Englannissa kuin Yhdysvalloissakin, jossa vastaanotto oli innostunut. Irlanninterrierien maine älykkäinä ja pelottomina koirina kasvoi ensimmäisen maailmansodan aikana, jolloin niitä käytettiin viestikoirina rintamasodan hirvittävässä melussa ja sekasortoisissa oloissa. Ensimmäinen rotuyhdistys perustettiin Dublinissa 31.3.1879. Irlanninterrieri oli terrieriryhmän ensimmäinen syntyperäinen irlantilainen rotu, jonka Englannin Kennelklubi 1800-luvun lopulla tunnusti.

YLEISVAIKUTELMA: Irlanninterrierin tulee olla yleisvaikutelmaltaan toimielias, eloisa, notkea ja jäntevä. Se on vankkarakenteinen olematta kuitenkaan kömpelö, sillä nopeus, kestävyys ja voimakkuus ovat erittäin olennaisia ominaisuuksia. Irlanninterrieri ei saa olla maataismainen eikä tanakka, vaan linjoiltaan nopealta vaikuttava ja tyylikkään virtaviivainen.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Irlanninterrieri on valmis kaikenlaiseen toimintaan, se kykenee hyvin pitämään puolensa toisten koirien kanssa. Se on erittäin uskollinen, hyväntuulinen ja ihmisiin kiintyvä, mutta jos sen kimppuun hyökätään, sillä on leijonan rohkeus ja se taistelee sisukkaasti viimeiseen saakka. Irlanninterriereitä syytetään suotta toisten koirien kanssa rähinöitsemisestä, joskus jopa näyttelykehässä. Vaikka terrierit saattavat olla tarpeen vaatiessa tulisia, irlanninterrieri on helposti opetettavissa ja lempeä kotikoira. Se on yhä alkuperäisen kuvauksen mukaisesti "köyhän miehen vartija, maamiehen ystävä ja herrasmiehen suosikki".

PÄÄ: Pitkä ja rypytön.

KALLO-OSA: Tasainen ja melko kapea korvien välissä, kapenee hieman silmiä kohti. **OTSAPENGER:** Tuskin havaittavissa, paitsi sivusta katsottuna. **KIRSU:** Kirsun tulee olla musta. **HUULET:** Tiiviit ja ulkopinnaltaan lähes mustat.

LEUAT / HAMPAAT / PURENTA: Leukojen tulee olla vahvat, lihaksikkaat ja pitkät mahdollistaen hyvän puruvoiman. Hampaiden tulisi olla vahvat, tasaiset ja terveet. Yläetuhampaat peittävät hieman alaetuhampaita.

POSKET: Eivät liian täyteläiset. Silmien alapuolella kuonon tulisi kaveta hieman. Ulkonäkö ei saa olla vinttikoiramainen.

SILMÄT: Tummat ja pienet, eivät ulkonevat. Ilme on eloisa, tulinen ja älykäs. Keltaiset tai vaaleat silmät ovat vakava virhe.

KORVAT: Pienet, V:n muotoiset, kohtuullisen paksut, ylös kiinnittyneet ja eteenpäin ohimonmyötäisesti taittuvat. Korvan taitekohdan tulee olla selvästi kallon ylälinjaa korkeammalla. Pään sivulla roikkuvat ajokoiramaiset korvat eivät ole terrierille tyypilliset, puolipystyt korvat ovat sitäkin vähemmän toivotut. Korvan karvapeitteen tulisi olla lyhyttä ja väriltään koiran yleisväritystä tummempaa.

KAULA: Verrattain pitkä ja lapoja kohti tasaisesti levenevä, asennoiltaan ryhdikäs; ei löysää kaulanahkaa. Karvapeitteessä on tavallisesti molemmin puolin kaulaa vähäinen röyhelö, joka ulottuu lähes korvan tyveen.

RUNKO: Rungon tulisi olla sopusuhtainen, ei liian pitkä eikä liian lyhyt. SELKÄ: Vahva ja suora, ei painunut lapojen takaa. LANNE: Lihaksikas ja hyvin lievästi kaareva. Narttu voi olla lanneosaltaan hieman urosta pitempi. RINTAKEHÄ: Syvä ja lihaksikas, mutta ei täyteläinen eikä leveä. Kylkiluut ovat kohtalaisen kaareutuneet ja ulottuvat pitkälle taakse. Rintakehä on pikemminkin syvä kuin pyöreä.

HÄNTÄ: Melko ylös kiinnittynyt, iloisesti pystyssä, muttei selän päälle taipunut eikä kippura. Hännän tulee olla vahva, tukeva ja melko pitkä. Tavallisesti häntä on tyvistetty kahteen kolmasosaan alkuperäisestä pituudestaan. (Huom. Suomessa tyvistyskielto.) Hännän karvapeite on karkea ja hapsuton. Vain luonnollinen (tyvistämätön) häntä sallitaan maissa, joissa tyvistys on lailla kielletty.

RAAJAT: Etu- ja takaraajojen tulee liikkua suoraan eteenpäin.

ETURAAJAT

LAVAT: Kuivat, pitkät ja viistot. KYYNÄRPÄÄT: Liikkuvat vapaasti kylkien suuntaisesti.

KYYNÄRVARRET: Kohtalaisen pitkät, täysin suorat, vahvaluustoiset ja lihaksikkaat.

VÄLIKÄMMENET: Lyhyet ja suorat, tuskin erottuvat.

KÄPÄLÄT: Vahvat, kutakuinkin pyöreät ja suhteellisen pienet. Varpaat ovat kaarevat, eivät ulos- eivätkä sisäänpäin kääntyneet. Mustat kynnet ovat erittäin toivottavat. Päkiät ovat terveet vailla halkeamia tai ylimääräistä sarveisainekasvua.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat vahvat ja lihaksikkaat.

REIDET: Voimakkaat.

POLVET: Kohtalaisesti kulmautuneet.

KINTEREET: Matalat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Etu- ja takaraajat liikkuvat yhdensuuntaisesti suoraan eteenpäin; kyynärpäät liikkuvat rungon suuntaisesti ja vapaasti. Polvet eivät ole sisä- eivätkä ulkokierteiset.

KARVAPEITE

KARVA: Laadultaan tiivistä ja jäykkää, ulkonäöltään karheaa, mutta silti pinnanmyötäistä. Karvapeite on niin tiheää, että vaikka se avataan sormin, ei ihoa näy. Karvapeite ei ole laineikasta eikä kiharaa, ei pehmeää eikä silkkistä eikä niin pitkää, että se peittää rungon ääriviivat varsinkaan takaosassa. Pään karvapeite on samanlaista kuin rungon, mutta lyhyttä (noin 3/4 senttimetrin mittaista), lähes sileää ja suoraa. Pitempää karvaa sallitaan ainoastaan niukassa parrassa, joka on rodulle tyyppillinen (karva on pitkää vain verrattaessa muuhun karvoitukseen). "Pukinparta" osoittaa, että karvapeitteen seassa on kauttaaltaan silkkistä ja heikkolaatuista karvaa. Raajat ovat hapsuttomat ja niiden, kuten päänkin karvapeite on laadultaan yhtä kovaa kuin rungossa, mutta ei niin pitkää.

VÄRI: Yksivärinen: punainen, vehnän- tai kellanpunainen. Rinnassa on joskus valkoista väriä. Kaikilla yksivärisillä roduilla on usein pieni määrä valkoista.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: Noin 45,5 cm. PAINO: Urokset noin 12 kg, nartut noin 11 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja liiallinen arkuus, selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen, muun värinen kuin musta kirsu, selvä ala- tai yläpurenta; muu kuin punainen, kellan- tai vehnänpunainen väri; pieni valkoinen läikkä rinnassa sallitaan kuten muillakin yksivärisillä roduilla, ylimääräinen sarveisainekasvu tai halkeamat päkiöissä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

LIITE 2: Suoritetut terveystutkimukset vv. 2014-2024

Vuosi	Diagnoosi	Esiintymiä	Koiria	%
2014	Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	19	19	100 %
	Kortikaalinen katarakta: Todettu Kaihin laajuus, Kohtalainen	3	3	100 %
	Nukleaarinen katarakta: Todettu Kaihin laajuus: Kohtalainen	1	1	100 %
	Lonkanivelet A	1	1	50,0%
	Lonkanivelet C	1	1	50,0%
	Patellaluksaatio 0	7	7	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	9	9	100 %
2015	Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	14	14	100 %
	Distiachis, todettu	1	1	100 %
	PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	1	1	100 %
	Lonkanivelet A	3	3	75 %
	Lonkanivelet B	1	1	25 %
	Patellaluksaatio 0	4	4	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	2	2	100 %
2016	Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	25	25	100 %
	Distiachis, todettu [Silmämuutosten vakavuus: Lievä	3	3	100 %
	PPM, iris-iris, todettu [Silmämuutosten vakavuus: Lievä	1	1	100 %
	RD, geograafinen, todettu Silmämuutosten vakavuus: Lievä	1	1	100 %
	Lonkanivelet A	1	1	100 %
	Patellaluksaatio 0	12	12	100 %
	Spondyloosi 0	3	3	100 %

2017	Ei todettu perinnöllisiä silmä­sairauksia	25	25	100 %
	Kortikaalinen katarakta, Todettu Kaihin laajuus, Kohtalainen	1	1	100 %
	PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	1	1	100 %
	Posterior polaarinen katarakta, Todettu	1	1	100 %
	PRA, Todettu Silmämuutosten vakavuus, Vakava	1	1	100 %
	RD, multifokaali, Todettu	1	1	100 %
	Lonkkanivelet A	2	2	67 %
	Lonkkanivelet B	1	1	33 %
	Kyynärnivelet 0	2	2	67 %
	Kyynärnivelet 1	1	1	33 %
	Patellaluksaatio 0	11	11	100 %
	Spondyloosi 0	3	3	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	11	11	100 %
2018	Ei todettu perinnöllisiä silmä­sairauksia	37	37	100 %
	Distiachis, todettu Silmämuutosten vakavuus, Lievä	1	1	100 %
	Kortikaalinen katarakta, todettu Kaihin laajuus, Kohtalainen	2	2	100 %
	Muu vähämerkityksellinen kaihi, Todettu	1	1	100 %
	PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	1	1	100 %
	Lonkkanivelet B	1	1	100 %
	Kyynärnivelet 0	1	1	100 %
	Patellaluksaatio 0	14	14	100 %
	Spondyloosi 0	2	2	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	20	20	95 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton	1	1	5 %

2019	Ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia	24	24	100 %
	Distiachis, todettu	1	1	100 %
	Lonkkanivelet A	4	4	67 %
	Lonkkanivelet B	2	2	33 %
	Patellaluksaatio 0	13	13	100 %
	Kynnärnivelet 0	5	5	83 %
	Kynnärnivelet 1	1	1	17 %
	Spondyloosi 0	5	5	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	15	15	93 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton dilatoiva kardiomyopatia A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) lepo-ekg C (Osoittaa rytmihäiriön) myksomatoottinen läppäsairaus A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) pulmonaalistenoosi A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) subaorttastenoosi A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) yhteenveto: Osoittaa merkkejä sydänsairaudesta, piilevä oireeton	1	1	7 %
2020	Ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia	16	16	100 %
	PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	1	1	50,0%
	PHTVL/PHPV, Sairauden aste 2-6 Silmämuutosten vakavuus, Lievä	1	1	50,0%
	Lonkkanivelet A	2	2	100 %
	Kynnärnivelet 0	1	1	50,0%
	Kynnärnivelet 1	1	1	50,0%
	Patellaluksaatio 0	4	4	100 %
	Spondyloosi 0	3	3	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	7	7	100 %

2021	Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	26	25	104 %
	Distichiasis: todettu Silmämuutosten vakavuus : Vakava	1	1	25 %
	Distichiasis: todettu	3	3	75 %
	PHTVL/PHPV, Sairauden aste 1	1	1	100 %
	Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio: Todettu Silmämuutosten vakavuus: Lievä	1	1	100 %
	Lonkanivelet C	1	1	100 %
	Kyynärnivelet 0	1	1	100 %
	Patellaluksaatio 0	12	12	100 %
	Spondyloosi 0	1	1	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	20	20	85 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton	3	3	15 %
2022	Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	22	22	100 %
	Nukleaarinen katarakta: todettu	1	1	100 %
	Lonkanivelet A	3	3	75 %
	Lonkanivelet B	1	1	25 %
	Kyynärnivelet 0	4	4	100 %
	Patellaluksaatio 0	9	9	100 %
	Spondyloosi 0	3	3	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	11	11	73 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton	3	3	27 %

2023	Ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia	29	29	100 %
	Katarakta, jonka sijaintia ei ole määriteltty: Epäilyttävä	1	1	100 %
	Lonkkanivelet A	6	6	67 %
	Lonkkanivelet B	2	2	22 %
	Lonkkanivelet C	1	1	11 %
	Kyynärnivelet 0	6	6	75 %
	Kyynärnivelet 1	2	2	25 %
	Patellaluksaatio 0	18	18	100 %
	Spondyloosi 0	7	7	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	17	17	88 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton sivuäänen aste II myksomatoottinen läppäsairaus A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) dilatoiva kardiomyopatia A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) subaorttastenoosi A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) pulmonaalistenoosi A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) lepo-ekg A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) yhteenveto Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta	2	2	12 %

2024	Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	12	12	100 %
	Distichiasis/Ektooppinen cilia: Todettu	2	2	100 %
	Uvean kysta: Todettu	1	1	100 %
	Lonkkanivelet A	2	2	6,6%
	Lonkkanivelet B/C	1	1	33,3%
	Kyynärnivelet O	2	2	100 %
	Olkanivelen osteokondroosi: ei todettu	1	1	100 %
	Patellaluksaatio O	18	18	100 %
	Välimuotoinen lanne-ristinikama: LTV0	1	1	50,0%
	Välimuotoinen lanne-ristinikama: LTV1 (Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1-S2) tai muu lievästi normaalista poikkeava rakenne)	1	1	50,0%
	Nikamien epämuotoisuus VAO, normaali	2	2	100 %
	Spondyloosi O	2	2	100 %
	Sydäntutkimus, sivuääni: ei, oireeton	13	13	70,0%
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton	1	1	10,0%
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton sivuäänen aste I dilatoiva kardiomyopatia A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) myksomatoottinen läppäsairaus A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) pulmonaalistenoosi A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) subaorttastenoosi A (Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta) yhteenveto Ei osoita merkkejä sydänsairaudesta	1	1	10,0%
	Sydäntutkimus, sivuääni: kyllä, oireeton Sivuuäänen aste III	1	1	10,0%

LIITE 3: MH-luonnekuvauksen ihannetusprofiili

ihanne
hyväksyttävä
ei toivottava
ei hyväksyttävä

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c. KONTAKTI Käsitteleminen	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyä	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy / vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttumisen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuham paila	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan / Korjailee otetta	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita	Aloittaa, mutta keskeyttää	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saalille	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saalin ohi, voi kääntyä saalille
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saalista / Ei juokse perään	Ei tartu, nuuskii saalista	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia
4. AKTIVITEETTI-TASO	Tarkkailem aton, kiinnostum aton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana / Rauhaton koko ajan
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisen ja toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisen ja toisessa osassa
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apuja
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään

ihanne
hyväksyttävä
ei toivottava
ei hyväksyttävä

	1	2	3	4	5
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b. YLLÄTYS Puolustus/ aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalarille	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b. ÄÄNIHERKKYYS Utelaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta / Ei kiinnostu lainkaan	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolelta ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee
8d. AAVEET Utelaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleen väliin	Menee katsomaan ilman apua
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avustajaan	Innostunut kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppi tai vinkuu
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy / vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen	Keskeyttää leikin/passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/passiivisuuteen	Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta / Ohjaaja luopuu ampumisesta